

Evaluering af Mentorbarns Venskabsfamilier

Udviklende relationer og trivsel

*Evaluering af Mentorbarns Venskabsfamilier
– Udviklende relationer og trivsel*

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-577-6

Modelfoto: Mathilde Bech/VIVE

Projekt: 302869

Finansiering: Mentorbarn – relationer for livet med støtte fra TrygFonden

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

I disse år er der fornyet politisk og fagligt fokus på at sætte barnet først. Med Børnene Først-reformen og barnets lov er der fokus på at styrke indsatsen for, at børn og unge får stabile og trygge relationer til betydningsfulde voksne, også når børnene og de unge er i udsatte positioner eller anbragt uden for hjemmet. Mentorbarns Venskabsfamilier er et lovende initiativ, der giver børn og unge mulighed for at indgå i relationer, som rækker ud over systemets rammer og ind i civilsamfundets fællesskaber.

Rapporten præsenterer resultaterne af evalueringen af Mentorbarns Venskabsfamilier og belyser, hvordan relationerne mellem børn, unge og frivillige venskabsfamilier kan måles, om relationerne udvikler sig, samt om det hænger sammen med børnene og de unges trivsel. Rapporten er udarbejdet af senioranalytiker Christiane Præstgaard Dolmer og forsker Kasper Merling Arendt. Seniorforsker Signe Lynne Boe Rayce har bidraget med ekspertise i spørgeskemainstrumenter, og projektchef Katrine Iversen er faglig reviewer. Rapporten har desuden gennemgået VIVEs eksterne reviewproces.

VIVE retter en stor tak til Mentorbarn for et konstruktivt samarbejde og til de mange venskabsfamilier, der har delt deres erfaringer og gennem deres frivillige engagement gør en forskel for børn og unge i Danmark. Evalueringen er rekvireret af Mentorbarn med støtte fra TrygFonden.

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for Uddannelse, Børn og Unge

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
-----------------	---

Afrapportering	9
----------------	---

1	Indledning	10
1.1	Viden om mentorordninger og relationsbaserede indsatser for børn og unge i udsatte positioner	11
1.2	Beskrivelse af organisationen Mentorbarn og venskabsfamiliekonceptet	13
1.3	Undersøgelsens formål og målgruppe	14
1.4	Læsevejledning	15

2	Børnene og de unge, venskabsfamilierne og rammen for deres relation	17
2.1	Venskabsfamiliernes motivation	19
2.2	Match mellem børnene/de unge og venskabsfamilierne	21
2.3	Delkonklusion om børnene og de unge, venskabsfamilien og rammen for deres relation	25

3	Trivsel	26
3.1	Børnenes og de unges trivselsniveau	27
3.2	Børnene og de unge oplever udfordringer med det sociale – særligt i forhold til jævnaldrende	32
3.3	Aldersopdeling af vanskeligheder	34
3.4	Trivselsniveauer over tid	37
3.5	Delkonklusion om børnenes og de unges trivsel	38

4	Udviklende relationer	40
4.1	Hvor ligger niveauet for udviklende relationer?	41
4.2	Relationsnærhed og udviklende relationer	44
4.3	Matchkvalitet og rammer for relationen	46
4.4	Hverdagspraksis og udviklende relationer	50
4.5	Baggrundsforhold og risikofaktorer i relation til udviklende relationer	53

4.6	Delkonklusion om udviklende relationer	59
5	Diskussion og konklusion	61
Dokumentation		64
6	Data og metode	65
6.1	Dataindsamling	65
6.2	Repræsentativitet og bortfald	74
6.3	Skala for udviklende relationer	76
Litteratur		81

Hovedresultater

Denne rapport undersøger, i hvilket omfang organisationen Mentorbarns venskabsfamilier understøtter en positiv udvikling for de børn og unge i udsatte og sårbare positioner, der er tilknyttet en venskabsfamilie. Der er i de senere år kommet øget fokus på stabile voksenrelationer og mentorordninger i lovgivning og praksis med Børnene Først-reformen og barnets lov. Der mangler fortsat viden om, hvad frivillige, ubegrænsede, ubetingede og familielignende relationer uden formelt omsorgsansvar betyder for børnene. Denne rapport bidrager til at udfylde dette videnshul ved at følge relationerne over tid og måle både relationernes kvalitet og børnenes trivsel.

Venskabsfamilier muliggør relationer, der udvikler børn og unge positivt

Udviklende relationer

Begrebet er inspireret af *developmental relationships*, der kendes fra international forskning, og afspejler børn-voksen-relationer, som både giver tryghed og hjælper barnet med at udvikle sig.

I praksis handler det om, at en voksen viser omsorg, støtter barnet og dets udvikling, giver plads til medbestemmelse og introducerer barnet for nye oplevelser og muligheder.

De forskellige elementer udvikler sig over tid – oftest først med tryghed og omsorg, mens andre elementer fylder mere senere.

Resultaterne viser, at venskabsfamilier kan skabe relationer med de kvaliteter, som forskning typisk forbinder med positiv udvikling hos børn og unge – nemlig nærhed, stabilitet og en oplevelse af at høre til i en hverdag. Disse betegnes som *udviklende relationer*.

Relationerne mellem børn og unge og venskabsfamilier opleves som tætte, og niveauet af udviklende relationer ligger relativt højt allerede tidligt i forløbet og forbliver stabilt over tid.

Relationens kvalitet hænger sammen med, hvordan relationen fungerer i hverdagen

Relationer vurderes som mest udviklende, når venskabsfamilien og barnet/den unge oplever en tæt relation, når matchet fungerer, når de mødes regelmæssigt, og når

barnet/den unge faktisk er en del af familiens hverdag – fx gennem fælles aktiviteter og praktiske gøremål. Det handler således ikke om, hvorvidt familien laver bestemte aktiviteter i sig selv, men om, at relationen er stabil, nær og en del af et almindeligt hverdagsliv.

Samtidig viser analyserne, at relationernes kvalitet ikke ser ud til at afhænge af barnets/den unges eller familiens baggrund. Der er ikke tegn på systematiske forskelle i niveauet af udviklende relationer på tværs af fx barnets/den unges alder og etnicitet eller familiens tilknytning til arbejdsmarkedet.

Det samme gælder de risikofaktorer, som er vurderet i forbindelse med matchet. Relationer fremstår ikke systematisk svagere i de tilfælde, hvor der er udsathed eller ustabilitet.

Børnene og de unge har behov for flere trygge og stabile relationer

Børnene og de unge i indsatsen står på forskellige måder i en sårbar situation og kan have gavn af flere stabile voksne omkring sig samt adgang til trygge fællesskaber. Resultaterne viser nemlig, at flere af børnene, der får tilknyttet en venskabsfamilie, har udfordringer i forhold til at indgå i relationer med andre børn, opmærksomhedsforstyrrelser og udfordringer med sociale kompetencer. De adskiller sig ikke fra andre børn og unge, når det gælder udadreagerende adfærd eller følelsesmæssige reaktioner.

Børnenes og de unges trivsel er stabil over tid

Børnenes og de unges trivsel ændrer sig ikke markant i den periode, undersøgelsen dækker. Der ses hverken en tydelig forbedring eller en forværring i gennemsnit. Det betyder ikke nødvendigvis, at relationerne ikke har betydning. For børn og unge i komplekse livssituationer kan det i sig selv være vigtigt, at trivslen holder sig stabil.

Undersøgelsen finder heller ikke en klar sammenhæng mellem børnenes og de unges trivsel og niveauet af udviklende relationer.

Det er samtidig vigtigt at være opmærksom på, at vurderingen af trivsel udelukkende bygger på venskabsfamiliernes oplevelse. Nogle familier – især tidligt i forløbet – har været i tvivl om, hvordan de skulle vurdere barnets/den unges trivsel.

Matchprocessen giver et solidt udgangspunkt

Langt de fleste venskabsfamilier vurderer matchet *godt* eller *meget godt*. Familierne er generelt motiverede af ønsket om at gøre en forskel og indgå i en varig relation. Indsatsens rammer – frivillighed, fleksibilitet og mulighed for langvarig kontakt – tillægges stor betydning. I nogle få tilfælde ophører relationen mellem barnet eller den unge og venskabsfamilien af forskellige årsager. De relativt få afbrudte relationer og venskabsfamiliernes kommentarer på bruddene peger på, at større grad af forventningsafstemning og løbende støtte kan have betydning for relationens stabilitet.

Fakta om undersøgelsen

Evalueringen baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse blandt venskabsfamilier til 217 børn og unge indsamlet i perioden fra foråret 2024 til december 2025. I denne periode har venskabsfamilierne modtaget op mod tre spørgeskemaer for at kunne undersøge udviklingen over tid.

Data er indsamlet af Mentorbarn på baggrund af et spørgeskema udarbejdet af VIVE.

> **Afrapportering**

1 Indledning

I Danmark trives de fleste børn og unge, men en stigende andel oplever psykisk mistrivsel eller lever i udsatte positioner (Ottosen m.fl., 2022). Forskningen viser entydigt, at stabile og tillidsfulde relationer til voksne er afgørende for børns udvikling og trivsel (Villumsen m.fl., 2023; Hagelquist & Rasmussen, 2017). Relationen til en nær og stabil voksen kan fungere som en beskyttende faktor i forhold til psykisk sårbarhed, social isolation og lavt selvværd.

Med Børnene Først-reformen og barnets lov er der sat øget politisk og lovgivningsmæssigt fokus på, at børn og unge, herunder også dem, der er anbragt uden for hjemmet, skal have adgang til trygge og varige relationer til betydningsfulde voksne. Af § 54 i barnets lov fremgår det, at kommunalbestyrelsen skal hjælpe børn og unge med anbringelseserfaring med at få tilknyttet en venskabsfamilie, som kan tilbyde støtte, omsorg og et stabilt voksenfællesskab. Denne bestemmelse understreger et politisk ønske om, at civilsamfundets engagement i form af frivillige relationer kan supplere de professionelle og systemiske indsatser omkring barnet/den unge.

Organisationen Mentorbarn er en af de civilsamfundsaktører, der omsætter lovens intentioner til praksis. Indsatsen *Venskabsfamilier* bygger på, at frivillige og ulønnede familier engagerer sig i tidsbegrænsede relationer med et barn eller en ung, der fx mangler stabile voksne i sit liv. Den frivillige venskabsfamilie fungerer som et supplement til barnets/den unges eksisterende netværk og kan bidrage til oplevelsen af tilhør, støtte og normalitet.

En tidligere kvalitativ evaluering af Mentorbarns pilotprojekt i Aarhus Kommune (Hestbæk & Nicolajsen, 2021) viste, at relationen mellem barnet/den unge og venskabsfamilien kan udvikle sig gradvist fra et struktureret match til et gensidigt følelsesmæssigt bånd præget af tryghed, anerkendelse og vedvarende kontakt. Evalueringen pegede desuden på, at relationerne kan øge børns og unges motivation for skole og fritidsaktiviteter samt styrke deres sociale kompetencer og trivsel.

Siden pilotprojektet er indsatsen blevet skaleret til flere kommuner, og behovet for en systematisk, kvantitativ viden om virkningen af venskabsfamilierne for børnene og de unge er vokset. Tidligere har Mentorbarn selv foretaget en midtvejsanalyse af venskabsfamiliekonceptet inden for rammerne af samarbejdet med TrykFonden (Mentorbarn, 2025), som denne evaluering også udspringer af. Denne rapport evaluerer Mentorbarns Venskabsfamilier over en periode på halvandet år og bidrager med ny kvantitativ viden om, hvordan frivillige, åbne og familielignende relationer udvikler sig, og hvilken betydning de kan have for børn og unges trivsel.

I denne undersøgelse er det udelukkende venskabsfamilierne, der har vurderet børnenes og de unges trivsel. Børnene og de unge selv er ikke blevet spurgt direkte. Det skyldes et hensyn til ikke at belaste relationerne med yderligere krav eller undersøgelser i en opstarts- og udviklingsfase.

Samtidig er det en begrænsning ved undersøgelsen, at børnenes og de unges egne perspektiver ikke indgår. Involvering af deres oplevelser kunne have givet et mere nuanceret billede af trivsel og relationens betydning og dermed styrket datagrundlaget.

1.1 Viden om mentorordninger og relationsbaserede indsatser for børn og unge i udsatte positioner

Siden 2021 har der i Danmark været et øget politisk fokus på relationelle indsatser gennem reformsporet Børnene Først og implementeringen af barnets lov. Reformen afspejler et bredere paradigmeskifte, hvor sociale relationer, netværk og kontinuitet betones som centrale elementer i indsatser for børn og unge i udsatte positioner (Social- og Ældreministeriet, 2021). Relationer forstås i stigende grad som en beskyttende faktor i sig selv.

Der findes i dag en omfattende international litteratur om mentorordninger og andre relationsbaserede indsatser. Det er dog vigtigt at skelne mellem forskellige typer indsatser. En stor del af forskningen omhandler klassiske mentorprogrammer, som typisk er tidsafgrænsede og med bestemte udviklingsmål. Venskabsfamilier adskiller sig ved at være frivillige, åbne og ikke tidsbegrænsede relationer, der er integreret i et familielignende hverdagsliv. Forskningen kan derfor ikke overføres direkte, men bidrager med viden om centrale mekanismer.

En særlig pointe i forhold til venskabsfamilier er forskellen mellem betingede og ubetingede relationer. Forskning peger på, at omsorg i mange professionelle sammenhænge er knyttet til bestemte roller, opgaver og økonomiske rammer og derfor også ofte er tidsmæssigt afgrænset. Når indsatsen ophører, ophører relationen typisk også. Studier af tidligere anbragte unge viser, at denne type omsorg ofte opleves som betinget – både af systemets rammer og af, at relationen er knyttet til en funktion frem for en personlig tilknytning (Mølholt, 2023). Det kan betyde, at relationer opleves som midlertidige og usikre. Venskabsfamilier er derimod ikke knyttet til en formel opgave eller tidsbegrænsning og kan derfor i højere grad opleves som vedvarende og personlige.

Den eksisterende internationale viden om mentorordninger vedrører primært indsatser for børn og unge. Disse er typisk organiseret som formaliserede, tidsafgrænsede forløb med faste mål og mødekadencer (DuBois m.fl., 2002; Raposa m.fl., 2019).

Metaanalyser peger på små, men robuste positive effekter på trivsel og skoleforløb – særligt for børn og unge i udsatte positioner (Raposa m.fl., 2019). En central pointe er, at det ikke kun er deltagelsen i en mentorordning, der har betydning, men hvordan relationen opleves. Eby m.fl. (2013) viser, at børn og unges oplevelse af en tryk og støttende relation hænger sammen med trivsel, motivation og sociale ressourcer. Det peger på, at den oplevede relation er en væsentlig forklaringsmekanisme.

Nyere forskning flytter fokus fra programmets struktur til relationens karakter. Studier peger på, at stabile voksenrelationer fungerer som en ramme for udvikling gennem hverdagsinteraktioner og gentagne erfaringer (Osher m.fl., 2020). Et longitudinelt studie viser samtidig, at relationer udvikler sig forskelligt over tid, og at unges motivation, den voksnes fleksibilitet og vedholdenhed samt støtte omkring relationen har betydning for, om den bliver vedvarende og meningsfuld (Spencer m.fl., 2023). Tilsvarende finder Drew og Spencer (2021), at der ikke findes én optimal tilgang; det afgørende er, om den voksne formår at tilpasse sig barnets og familiens situation. Et godt match fra start – eller evnen til at justere undervejs – hænger sammen med mere bæredygtige relationer. For venskabsfamilier peger det på betydningen af en solid matchproces og løbende støtte.

Andre studier peger på en grundlæggende forskel mellem målrettede programmer og mere åbne relationsindsatser. Målrettede og færdighedsbaserede mentorprogrammer viser i gennemsnit større målbare effekter end bredere, relationsbaserede indsatser (Christensen m.fl., 2020). Samtidig fremhæver Cavell m.fl. (2021), at relationer kan have værdi i sig selv, men at denne værdi ikke nødvendigvis kan aflæses i kortsigtede effektmål. For venskabsfamilier indebærer det, at fravær af målbare ændringer ikke i sig selv er udtryk for manglende betydning, men kan afspejle indsatsens karakter.

Forskningen peger også på risici. Relationer, der ophører tidligt, kan have negative konsekvenser for barnet (Weiler m.fl., 2022), hvilket understreger betydningen af stabilitet og af støtte omkring relationen.

I en nordisk og dansk kontekst er den forskningsbaserede viden generelt begrænset. Et kvasi-eksperimentelt registerstudie finder ikke forbedrede langsigtede udfald for kontaktfamilieindsatser sammenlignet med kontrolgrupper (Brännström m.fl., 2013). Det peger på, at effekter af relationsbaserede indsatser ikke nødvendigvis fanges i registerdata. Samtidig er eksisterende studier ofte deskriptive og baseret på mindre datagrundlag, og egentlige effektstudier er få (Skårhøj m.fl., 2016; Lehto-Lundén m.fl., 2024). Nyere forskning i støtte- og aflastningsfamilier peger imidlertid på, at adgang til et andet hverdagsliv og nye relationelle erfaringer kan være centrale mekanismer (Svenlin & Lehto-Lundén, 2023). Dette ligger tæt på venskabsfamiliekonceptet.

Parallelt hermed er der udarbejdet nyere nordisk forskning i støtte- og aflastningsfamilier (weekend-/aflastningsfamilier), hvor relationen i højere grad forstås som et mål i sig selv. Her fremhæves betydningen af kontekstskifte, hverdagsliv og adgang til alternative relationelle erfaringer som centrale virkningsmekanismer (Svenlin & Lehto-Lundén, 2023), og hvor relationens kvalitet og kontinuitet udgør centrale elementer.

På tværs af litteraturen tegner der sig samlet set et dobbelt billede: Der er indikationer på, at stabile, frivillige og autentiske voksenrelationer kan have en positiv betydning for børn og unge i udsatte positioner. Samtidig er den systematiske, forskningsbaserede viden om frivillige, familielignende relationer – særligt i en dansk kontekst – fortsat begrænset. Det er i dette spændingsfelt, at Mentorbarns venskabsfamiliekoncept placerer sig. Indsatsen adskiller sig fra mange traditionelle mentorprogrammer ved ikke at være tidsafgrænset, målstyret eller primært skole- eller overgangsorienteret. Samtidig adskiller det sig fra plejefamilie- og anbringelseskonteksten ved at være frivillig og uden formelt omsorgsansvar. Denne kombination betyder, at eksisterende forskning kun delvist kan vidensunderstøtte indsatsen. Dog har forskellige grene af forskningen beskæftiget sig med de mekanismer – stabilitet, integrering i hverdagslivet og oplevet social støtte – som venskabsfamiliekonceptet søger at aktivere.

Sammenfattende peger forskningen på et potentiale i relationsbaserede indsatser, men også på et behov for mere systematisk, kvantitativ og kontekstnær viden. Både i lyset af Børnene Først-reformen og fordi der er et tydeligt behov for empirisk dokumentation af, hvordan gode relationer mellem børnene/de unge og venskabsfamilierne etableres, udvikles og eventuelt bidrager til positiv udvikling for børn og unge.

1.2 Beskrivelse af organisationen Mentorbarn og venskabsfamiliekonceptet

Mentorbarn er en dansk organisation (NGO), der arbejder for at styrke sociale relationer og netværk for børn og unge i udsatte og sårbare positioner ved at matche dem med frivillige venskabsfamilier. Organisationen blev etableret i 2015 med en mission om at sikre, at alle børn og unge har mulighed for betydningsfulde, omsorgsfulde og stabile relationer, som kan understøtte deres trivsel og udvikling gennem barndom, ungdom og ind i voksenlivet.

Den centrale indsats i Mentorbarns arbejde, og som er fokus i denne evaluering, er frivillige venskabsfamilier, som matches med børn og unge. Relationens frivillige karakter betyder, at barnet/den unge skal opleve at blive *valgt til*, hvilket i sig selv kan være betydningsfuldt for selvværd og for opbygningen af tillid.

Formålet med venskabsfamilierne er at give børn og unge:

- **Adgang til nærvær og omsorg i en familielignende hverdag:** Relationen til en venskabsfamilie åbner op for oplevelser af et almindeligt hverdagsliv, deltagelse i sociale aktiviteter og følelsen af samhørighed med en familie uden for det formelle system.
- **Et stabilt, vedvarende socialt netværk:** Mentorbarn lægger vægt på, at relationen er varig og udviklende, så barnet eller den unge har en voksenkontakt, der kan give støtte langt ud over den umiddelbare barndom.
- **Støtte i personlig udvikling og trivsel:** Gennem fælles aktiviteter og tid sammen kan venskabsfamilien fungere som en vigtig ressource i udviklingen af sociale kompetencer samt motivation for skole, fritidsinteresser og deltagelse i fællesskaber.

Opmærksomhed omkring dataindsamlingen

Det er et centralt element i indsatsen, at børnene og de unge ikke skal opleve at være en del af et projekt, men derimod opleve at møde et frirum med mulighed for en særlig relation til voksne. For ikke at kompromittere dette har det i forbindelse med udarbejdelsen af evalueringen været vigtigt ikke at projektliggøre børnene/de unge. Det betyder, at det udelukkende er venskabsfamilierne, som har bidraget til dataindsamlingen – uden inddragelse af børnene/de unge. Som følge heraf er det et særligt opmærksomhedspunkt, at resultaterne baserer sig på venskabsfamiliernes perspektiver, og at børnenes og de unges perspektiver *kan* være anderledes.

Mentorbarn understøtter med deres proceskonsulenter dette arbejde ved at screene og matche familier og børn/unge ud fra deres konkrete behov og ønsker samt tilbyde løbende opfølgning, vejledning og supervision til de frivillige familier (matchprocessen er nærmere beskrevet i afsnit 2.2). Mentorbarns procesledere har alle social- og børnefaglige kompetencer.

1.3 Undersøgelsens formål og målgruppe

Denne undersøgelse bygger videre på VIVEs tidligere kvalitative evaluering af pilotprojektet i Aarhus Kommune (Hestbæk & Nicolajsen, 2021) samt Mentorbarns egen midtvejsanalyse (Mentorbarn, 2025). De tidligere undersøgelser gav bl.a. vigtig viden om arbejdet med relationer, som har styrket Mentorbarns efterfølgende udvikling af venskabsfamiliekonceptet. Siden pilotprojektet i Aarhus Kommune er afsluttet, er indsatsen blevet skaleret betragteligt. Der er nu brug for mere og bredere

viden om venskabsfamiliernes relation til børnene/de unge og sammenhængen med barnets/den unges trivsel.

Denne undersøgelse har til formål at evaluere Mentorborns venskabsfamiliekoncept kvantitativt – med særligt fokus på trivsel og udviklende relationer. Det giver Mentorborn og lignende aktører mulighed for at arbejde videre med deres venskabsfamiliekoncepter, så de med størst mulig sandsynlighed kan opnå de virkninger, som indsatserne tilstræber.

Mere konkret har undersøgelsen til formål at berøre følgende delelementer:

- Give en beskrivelse af venskabsfamilierne, børnene/de unge og kvaliteten af matchet mellem dem
- Afdække børnenes/de unges trivsel og eventuelle ændringer over tid
- Udvikle et redskab til måling af relationernes potentiale til at være *udviklende relationer*.

Tilsammen giver disse delelementer en forståelse for, hvem venskabsfamilierne og børnene/de unge er, samt hvilke forudsætninger relationerne har for at lykkes. Det giver også en forståelse af, hvordan børnene/de unge har det, og om deres trivsel ændrer sig over tid, ligesom det giver indblik i venskabsfamiliernes relationsarbejde.

Undersøgelsen bygger på venskabsfamilier i regi af Mentorborn i perioden 2021-2025. Undersøgelsens design og dataindsamling er nærmere beskrevet i kapitel 6.

1.4 Læsevejledning

Undersøgelsen er struktureret i seks kapitler, hvoraf kapitel 2, 3 og 4 svarer på hvert af undersøgelsens delelementer.

Kapitel 2 giver en karakteristik af børnene/de unge, venskabsfamilierne, venskabsfamiliernes bevæggrunde for at blive venskabsfamilie samt en analyse af matchkvalitet.

Kapitel 3 afdækker børnenes/de unges trivsel målt med Strengths and Difficulties Questionnaire på forskellige tidspunkter i processen.

Kapitel 4 præsenterer analyserne af venskabsfamiliernes relationsarbejde målt ved en selvudviklet skala for udviklende relationer. Analyserne belyser også sammenhænge mellem konkrete handlinger, relationsnærhed og trivsel, herunder også udviklingen over tid.

Kapitel 5 diskuterer undersøgelsens resultater og begrænsninger og konkluderer samlet på analyserne.

Supplerende dokumentation vedrørende undersøgelsens design og dataindsamling findes i kapitel 6. I dette kapitel findes også analyser af repræsentativitet og bortfald samt dokumentation for den indledende validering af måleredskabet for udviklende relationer.

2 Børnene og de unge, venskabsfamilierne og rammen for deres relation

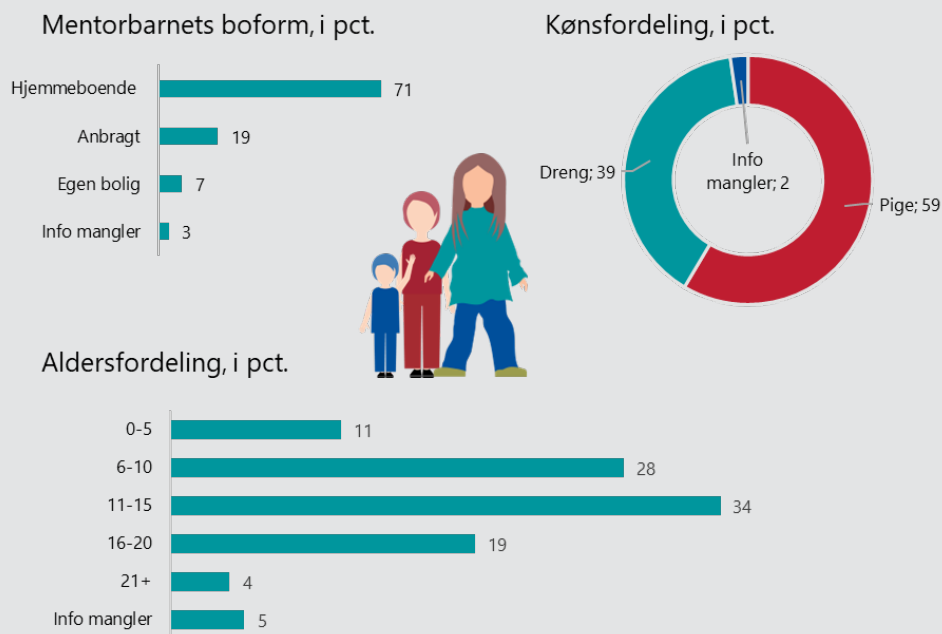
Målgruppen for Mentorborns venskabsfamiliekoncept er børn og unge, der befinder sig i udsatte positioner, og som mangler stabile, støttende relationer i deres nære netværk. Det kan være børn og unge, som oplever sociale, familiemæssige eller personlige belastninger, eksempelvis knyttet til trivsel i hjemmet, ensomhed, begrænset netværk, psykiske vanskeligheder eller livsomstændigheder, der gør det vanskeligt at deltage i hverdagslivet på lige fod med jævnaldrende. I 2025 blev 248 børn/unge matchet med venskabsfamilier på tværs af 35 kommuner (Mentorborn, u.å.). At få en venskabsfamilie er et samarbejde mellem Mentorborn, barnets/den unges børne- og ungerådgiver og evt. børne- og ungehjem. Nogle børn og unge kan have tidligere erfaring med støtteforanstaltninger eller anbringelse, men indsatsen retter sig bredere mod børn og unge, der har behov for ekstra voksenstøtte og adgang til positive fællesskaber uden for det professionelle system.

I dette kapitel ser vi nærmere på 217 børn/unge, som indgår i denne evaluering (for beskrivelse af dataindsamling, se kapitel 6). Disse børn/unge er matchet i perioden 2021-2025. Af Figur 2.1 ses det, at ca. 60 pct. af børnene/de unge er piger, mens ca. 40 pct. er drenge. De fleste børn/unge er mellem 11-15 år, og der er ikke forskel på aldersfordelingerne på tværs af køn.

Det fremgår af Figur 2.1, at størstedelen af børnene og de unge er hjemmeboende (71 pct.), mens 19 pct. er i anbringelse uden for hjemmet. Det er således oftere børn og unge, som ikke er anbragt, der matches med en venskabsfamilie.

Figur 2.1 **Overblik over basale karakteristika for børnene og de unge**

Figuren viser børnenes og de unges boform, køn og alder.

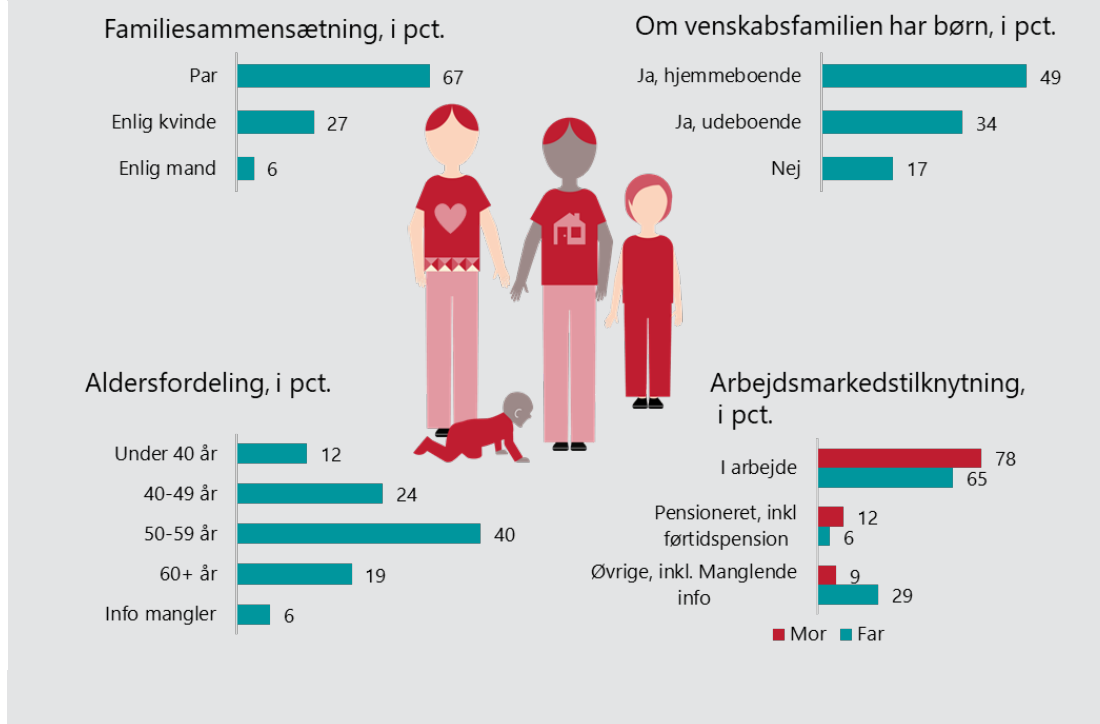
Anm.: n = 217.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

De frivillige venskabsfamilier udgør det bærende element i indsatsen. Der er ingen stærkt definerede krav til, hvordan en venskabsfamilie "ser ud", hvorfor man kan være venskabsfamilie på mange måder. Som det fremgår af Figur 2.2, er 2 ud af 3 venskabsfamilier par, mens 1 ud af 3 er enlige. Langt størstedelen har børn (83 pct.), og 49 pct. af venskabsfamilierne har hjemmeboende børn, mens 34 pct. har udeboende børn. I venskabsfamilierne er de(n) voksne oftest 50-59 år og i arbejde.

Figur 2.2 **Overblik over basale karakteristika for venskabsfamilierne**

Figuren viser venskabsfamiliernes familiesammensætning, om venskabsfamilien har børn, aldersfordeling samt arbejdsmarkedstilknytning.

Anm.: n = 217. Alderen på venskabsfamilien er taget som gennemsnit, såfremt der er tale om et par.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

2.1 Venskabsfamiliernes motivation

Venskabsfamilierne bliver som en del af dataindsamlingen præsenteret for en række udsagn om, hvorfor de meldte sig som venskabsfamilie. På en skala fra 'Meget enig' til 'Meget uenig' skal venskabsfamilierne vurdere disse udsagn, (jf. Figur 2.3)

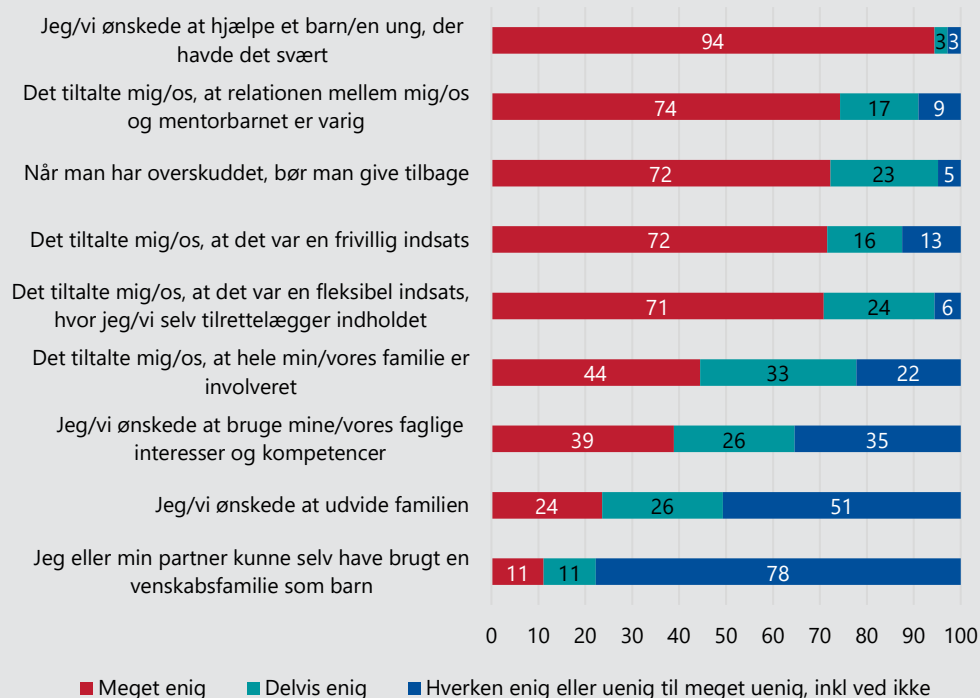
Overordnet tegner der sig et klart billede af, at venskabsfamilierne primært er drevet af, hvad der kan betegnes som altruistiske og relationsorienterede motiver fremfor mere personlige eller instrumentelle motiver. Med andre ord svarer venskabsfamilierne i overvejende grad, at de ønsker at hjælpe andre, som har det svært. 94 pct. er meget enige i udsagnet 'Jeg/vi ønskede at hjælpe et barn/en ung, der havde det svært', hvilket er den motivationsfaktor, som flest venskabsfamilier er meget enige i. De to øvrige udsagn, som familierne oftest er meget enige i, er, at relationen er varig, og at man bør give tilbage, når man har overskuddet (hhv. 74 pct. og 72 pct.).

Venskabsfamiliekonceptets form og organisering har således også en betydning for flere af venskabsfamilierne. 72 pct. er meget enige i, at frivilligheden er tiltalende, og 71 pct. er meget enige i, at fleksibiliteten er tiltalende. Sammen med enigheden omkring den varige relation tegner det et billede af vigtigheden af rammerne.

De personlige og instrumentelle motiver fylder mindre, hvor særligt udsagnet 'Jeg eller min partner kunne selv have brugt en venskabsfamilie som barn' adskiller sig ved at have en høj andel (78 pct.), som er neutrale eller direkte uenige. Det er således sjældent egne barndomserfaringer, der er den primære drivkraft for deltagelse.

Figur 2.3 Venskabsfamiliernes motivation

Figuren viser venskabsfamiliernes besvarelser på en række udsagn vedrørende deres motivation for at blive venskabsfamilie.

Anm.: n = 144.

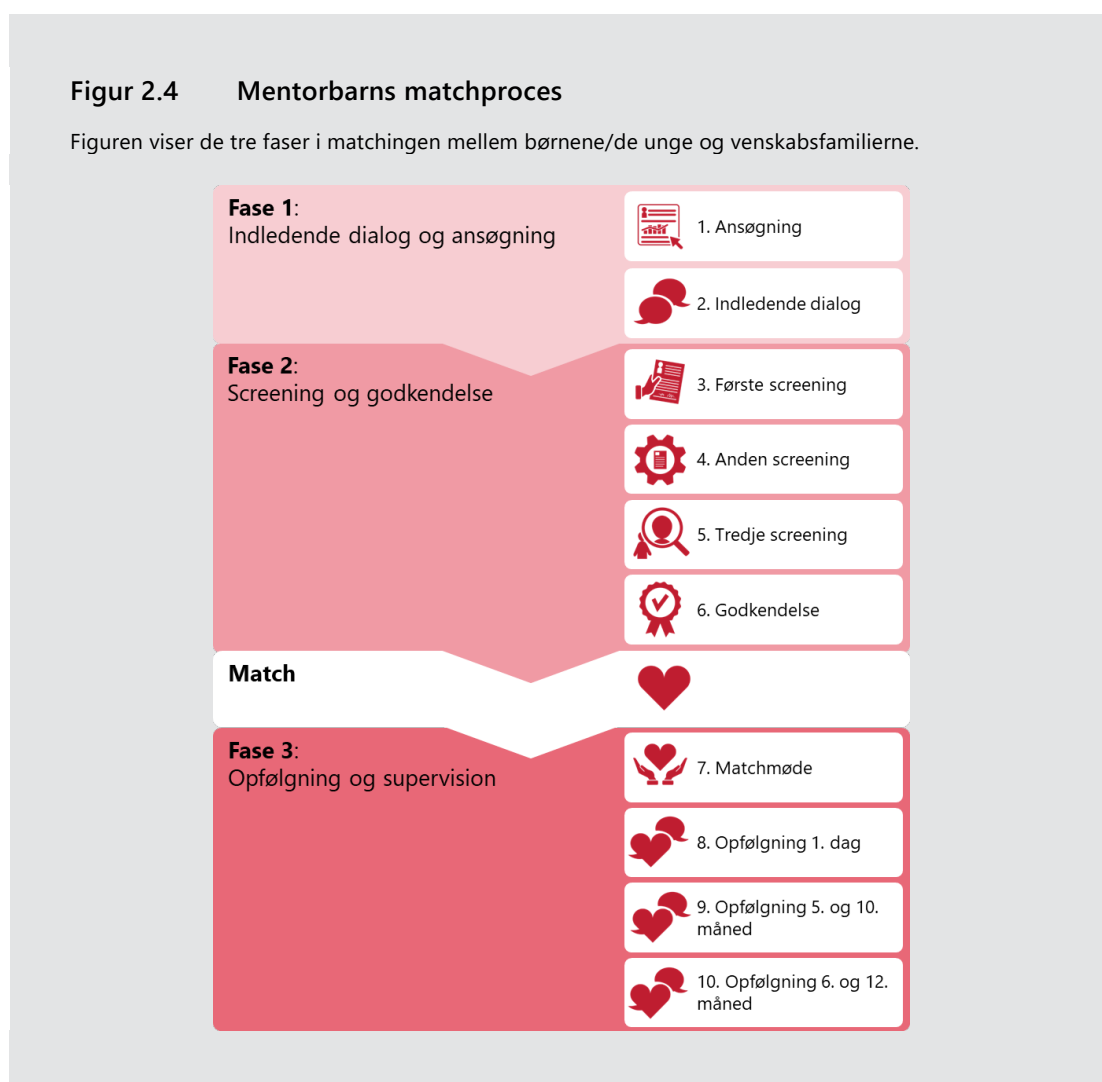
Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Resultaterne vedrørende venskabsfamiliernes motivationer afspejler i høj grad forskning om plejefamilier (plejefamiliernes funktion og rammerne omkring dem ikke er identisk med frivillige venskabsfamilier, men deler centrale træk: hjemlig omsorgsramme, socialt ansvar, tæt relation over tid). Litteraturen om plejefamilier fremhæver ofte, at motivation ofte er et mix af ønsket om at hjælpe børn, omsorgsglæde, værdier og moral/socialt ansvar samt i nogle tilfælde familieudvidelsesmotiver –

samtidig med, at systemets rammer kan påvirke både rekruttering og fastholdelse. Eksempelvis har man i en dansk kontekst flere gange fundet, at de altruistiske motiver er bærende for plejefamilierne (se fx Luckow m.fl., 2021; Bryderup m.fl., 2017; Rees & Pithouse, 2014). En undersøgelse af voksende venner med frivillige voksne finder også, at en langsigtet og livsforpligtende relation mellem barnet og voksenvennen er motiverende for voksenvennerne (Perregaard, 2020).

2.2 Match mellem børnene/de unge og venskabsfamilierne

Det er proceslederne i Mentorbarn, der står for processen med at matche børnene og de unge med den frivillige venskabsfamilie. Proceslederne har alle social- og børnefaglige kompetencer. Matchprocessen er inddelt i tre faser, jf. Figur 2.4:

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Proceslederne beskriver ofte de første måneder efter matchet som en fase præget af høj motivation og positive forventninger. Denne periode betegnes internt som en indledende tilpasningsfase. Efterhånden som relationen udvikler sig, og hverdagen sætter sig, kommer der ofte et mere nuanceret billede af relationens styrker og udfordringer.

I forbindelse med matchet foretager proceslederne en vurdering af en række risikofaktorer forbundet med matchet, som enten knytter sig til venskabsfamilien eller barnets/den unges situation. Mere konkret vurderes følgende:

- Ustabilitet i venskabsfamilien (fx flytning, parforhold mv.)
- Udsat baggrund hos venskabsfamilien
- Venskabsfamiliens mentaliseringsevne
- Modstand/usikkerhed fra biologiske forældre
- Biologiske forældres krav til venskabsfamilien
- Barnets/den unges udsathed (diagnoser, tilknytningsforstyrrelser mv.)
- Barnets/den unges livssituation (ustabilitet, flytning mv.).

Børnenes/de unges risikofaktorer er udfyldt for 64 pct. af matchene, svarende til 138 match. For nogle børn/unge er der udfyldt forskellige risikofaktorer ved de forskellige nedslag, hvorfor opgørelserne skal læses med forbehold. Figur 2.5 viser omfanget af risikofaktorer i forbindelse med matchet.

Figur 2.5 Proceslederens vurdering af forskellige risikofaktorer i forbindelse med matchet. Målt ved første måling. Procent.

Højere andele indikerer, at risikofaktoren oftere angives. Det har været muligt at angive flere risikofaktorer.

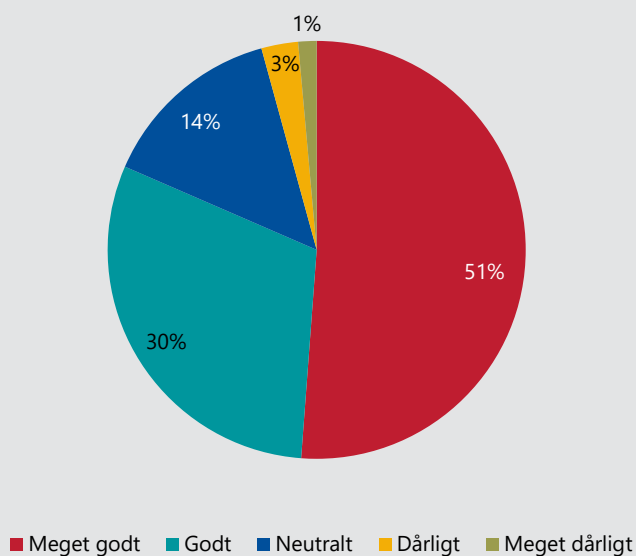
Anm.: n = 138.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Figuren viser, at det oftest er barnets/den unges egen udsathed, der udgør en risiko for matchet. Selvom vi kun kan udtale os om 64 pct. af det samlede antal match, kan vi sige, at barnets/den unges udsathed (diagnoser, tilknytningsforstyrrelser mv.) i mindst 26 pct. af alle matchene må betegnes som en risikofaktor. I 9 pct. af matchene udgør modstand/usikkerhed fra de biologiske forældre en risikofaktor, mens det i 8 pct. af matchene er barnets/den unges egen livssituation, der udgør en risikofaktor. I en fjerdedel af matchene vurderes det, at der ikke er nogle nævneværdige risikofaktorer.

Venskabsfamilierne er blevet spurgt ind til deres vurdering af matchet mellem dem selv og barnet/den unge (se Figur 2.6).

Figur 2.6 Venskabsfamiliernes vurdering af matchet. Procent.

Anm.: n = 211. Det har også været muligt at svare 'ved ikke', men denne kategori er ikke gengivet på grund af få antal observationer. Tallene summerer ikke til 100 pga. afrunding.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Figuren viser, at langt størstedelen (samlet 81 pct.) af venskabsfamilierne oplever matchet som *meget godt* eller *godt*. 14 pct. forholder sig neutralt til spørgsmålet, mens samlet 4 pct. oplever matchet som dårligt eller meget dårligt. Det giver overordnet set et indtryk af en velfungerende matchproces, hvor familier og børn/unge i de fleste tilfælde matches fornuftigt.

Venskabsfamilierne har haft mulighed for at uddybe deres oplevelser med matchet i spørgeskemaerne. De familier, der oplever matchet mindre positivt, angiver forskellige forklaringer. I flere tilfælde angiver venskabsfamilien, at de gerne ville have vidst mere om barnet/den unge på forhånd og være bedre "klædt på". Flere venskabsfamilier oplever også, at der er for store forskelle i interesser, hvilket besværliggør samværet, fx i forhold til at finde ting at snakke om eller aktiviteter. Flere peger på forhold omkring barnets/den unges livs- og/eller familiesituation, ligesom barnets/den unges motivation for samvær varierer, fx har mange andre planer, aflyser på dagen osv.

16 af de 217 deltagende venskabsfamilier vurderer, at relationen er ophørt. I spørgeskemaet har disse familier haft mulighed for at angive årsagerne hertil. Halvdelen af disse familier angiver, at relationen er ophørt, fordi barnet/den unge har trukket sig, mens 4 ud af de 16 familier (25 pct.) svarer, at relationen løb ud i sandet. Det har også været muligt at angive andre årsager, men disse afrapporteres af diskretionshensyn ikke.

Samlet set vurderes det, at Mentorbarns matchproces i langt de fleste tilfælde giver gode match mellem familier og børn/unge. I de tilfælde, hvor matchet ikke vurderes godt, tyder det på, at det kunne forbedres med mere information om barnets/den unges udfordringer, selvom det er en fin balance mellem at lade barnet/den unge gå ind i relationen uden evt. stigmatisering og give venskabsfamilierne de bedste forudsætninger for at imødekomme eventuelle udfordringer.

2.3 Delkonklusion om børnene og de unge, venskabsfamilien og rammen for deres relation

Dette kapitel har skitseret målgruppen for Mentorbarns venskabsfamiliekoncept, karakteristika ved venskabsfamilierne samt rammerne for matchet og opstarten af relationerne.

For det første viser analyserne, at den tiltænkte målgruppe er den faktiske målgruppe – at børnene/de unge udgør en bred, men relevant gruppe af børn og unge i udsatte positioner. De fleste er hjemmeboende og i den tidlige ungdomsalder, og for en betydelig andel har proceslederen identificeret risikofaktorer knyttet til barnets/den unges egen udsathed eller livssituation.

For det andet fremstår venskabsfamilierne som overvejende ressourcestærke og drevet af altruistiske og relationsorienterede motiver. Ønsket om at gøre en forskel og bidrage, når man har overskud, fylder mest i motivationen. Samtidig tillægges indsatsens rammer – frivillighed, fleksibilitet og mulighed for en langvarig relation – stor betydning. Det tegner et billede af familier, der primært engagerer sig af værdimæssige og relationelle årsager frem for personlige eller instrumentelle motiver.

For det tredje viser gennemgangen af matchprocessen, at langt de fleste venskabsfamilier vurderer matchet som godt eller meget godt. Procesledernes vurderinger peger dog på, at barnets/den unges egen udsathed og livssituation i en del tilfælde udgør en potentiel risiko for relationen. De få afbrudte relationer samt familiernes kvalitative kommentarer indikerer, at forventningsafstemning, forberedelse og løbende støtte kan have betydning for relationens stabilitet.

Samlet peger analyserne på, at venskabsfamiliekonceptet hviler på relativt solide forudsætninger: en målgruppe i en udsat position, frivillige familier med stærk motivation og en matchproces, der i de fleste tilfælde opleves som velfungerende.

I det følgende ser vi nærmere på børnenes/de unges trivsel, hvorved vi får flere perspektiver på deres styrker og vanskeligheder.

3 Trivsel

For at belyse børnenes og de unges trivsel anvendes det validerede måleredskab Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) (Goodman, 1997; Goodman, 2001). SDQ er et udbredt og veldokumenteret spørgeskemabaseret måleredskab, der ofte anvendes i forsknings-, evaluerings- og praksissammenhænge til at beskrive børn og unges trivsel (fx Egelund & Lausten, 2009; Arnfred m.fl., 2019; Dietrichson & Klokke, 2024). Redskabet er udviklet, så det kan anvendes til børn og unge i alderen 2–17 år. På baggrund af 25 udsagn er det muligt at afdække fem dimensioner af trivsel:

- Følelsesmæssige symptomer
- Vanskeligheder i forhold til jævnaldrende
- Hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser
- Adfærdsmæssige symptomer
- Sociale styrkesider.

SDQ giver et samlet billede af barnets eller den unges trivsel ved at belyse både udfordringer og styrker. På den måde giver SDQ et nuanceret indblik i, hvordan barnet eller den unge fungerer i hverdagen. Nogle af spørgsmålene kan være vanskelige at svare på – især tidligt i relationen, hvor venskabsfamilierne endnu ikke har et indgående kendskab til barnet eller den unge. SDQ er dog anvendt i mange sammen-

hænge og har vist, at det generelt kan afdække vigtige aspekter af børns og unges trivsel.

Metodiske forbehold

SDQ er et screeningsværktøj og ikke et diagnostisk redskab. Placering i grænse- eller klinisk område indikerer øget risiko for vanskeligheder, men ikke en klinisk diagnose. Cut-offs gælder på individniveau, og beregnede gennemsnit dækker over betydelig individuel variation.

Besvarelserne er afgivet af venskabsfamilier og afspejler derfor venskabsfamiliens vurderinger af en række udsagn. Der foreligger ikke selvrapporter eller fagprofessionelle vurderinger. Sammenligninger med normdata og analyser over tid er deskriptive og kan ikke i sig selv dokumentere årsagssammenhænge.

SDQ kan udfyldes af forskellige personer, herunder forældre, pædagoger/lærere eller barnet/den unge selv. I denne undersøgelse baserer målingen sig udelukkende på venskabsfamiliernes vurderinger, da barnet og den unge ikke deltager i dataindsamlingen grundet hensynet til ikke at projektliggøre børnene og de unge.

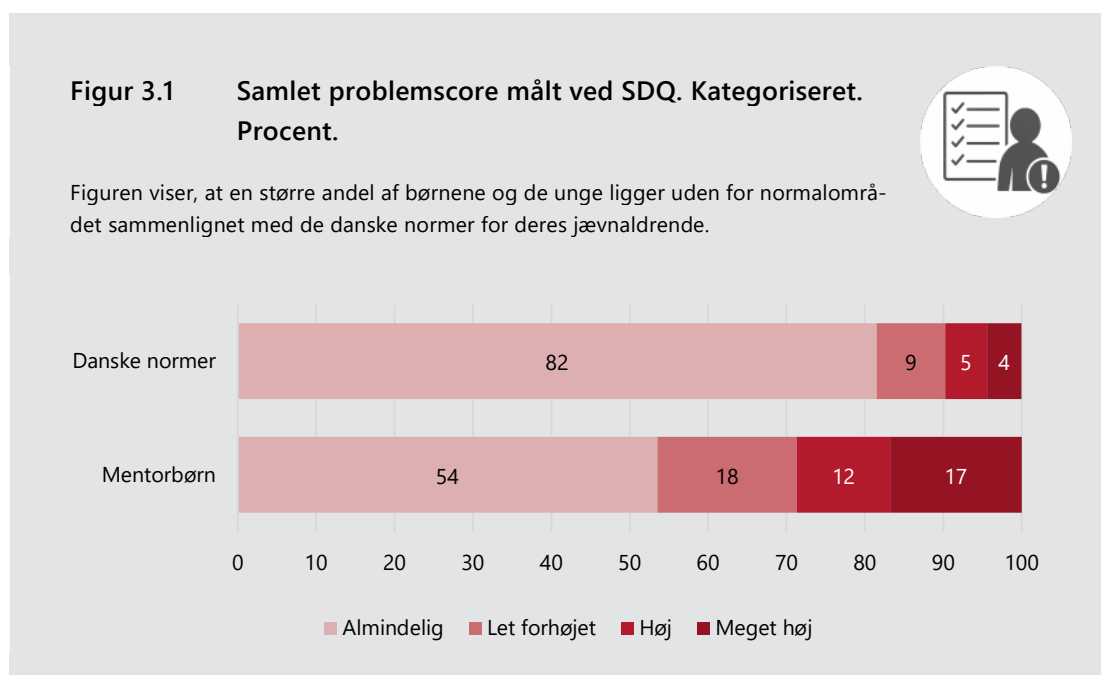
På baggrund af besvarelserne kan der beregnes en samlet problemscore. Danske normer, som tager højde for barnets/den unges alder og køn, anvendes

til at vurdere, om symptomerne ligger inden for normalområdet eller på et klinisk niveau. Dette skal forstås som en statistisk inddeling, hvor hovedparten af børn og unge i befolkningen ligger inden for normalområdet (ca. 80 pct.) eller i grænseområdet (ca. 10 pct.), mens en mindre gruppe har vanskeligheder på et klinisk niveau (høj eller meget høj score – ca. 10 pct.) (Arnfred m.fl., 2019). Venskabsfamiliernes rolle adskiller sig fra både forælderrollen og fra pædagog-/lærerrollen, men deres relation til barnet/den unge har et hverdagsnært og omsorgspræget præg, som i flere henseender ligger tættere på en forældrelignende relation. På den baggrund sammenlignes der med normtal vurderet af forældre til jævnaldrende børn og unge.

Den samlede problemscore giver et overordnet billede af, hvordan børnene og de unge trives, og i hvilket omfang de har vanskeligheder. Ved at dykke ned i hver af de fem scorer kan man få et billede af, hvor børnene og de unges vanskeligheder særligt kommer til udtryk.

3.1 Børnenes og de unges trivselsniveau

Af Figur 3.1 fremgår det, at 71 pct. af børnene og de unge ligger i normal- eller grænseområdet (hhv. 54 og 18 pct.), mens 29 pct. har en høj (12 pct.) eller meget forhøjet (17 pct.) score. Der er således en overrepræsentation af børn og unge, som oplever vanskeligheder i deres hverdag sammenlignet med deres jævnaldrende.

Anm.: n = 185. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamiliernes for Mentorbarn og gennemsnit af normer, der tager højde for alder. Normer kan findes på sdq.dk. Tallene summerer ikke nødvendigvis til 100 pga. afrunding.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

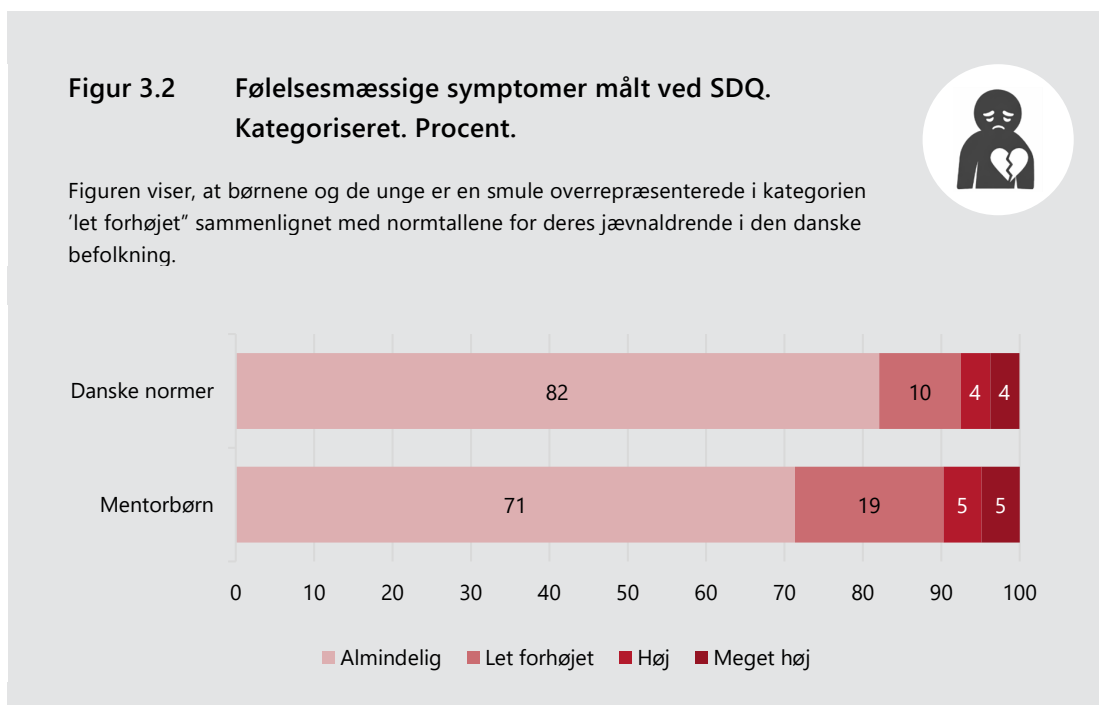
En større andel af de børn og unge, som har en venskabsfamilie, oplever således trivselsudfordringer. I det følgende dykker vi dybere ned i, på hvilke dimensioner trivselsudfordringerne kommer til udtryk.

Følelsesmæssige symptomer

Som det fremgår af Figur 3.2, adskiller børnene og de unge sig en smule fra det, man typisk ser blandt jævnaldrende børn og unge i Danmark (danske normer), når det gælder internaliserende (følelsesmæssige) symptomer i SDQ, som handler om at være ked af det, være utryg, bekymre sig og fx have ondt i maven.

Børnene og de unge er overrepræsenterede i forhold til andelen, der har en let forhøjet score (19 pct. mod 10 pct.), mens der kun ses en mindre forskel i andelen af de klinisk relevante kategorier (*høj* og *meget høj* score), hvor børnene og de unge med venskabsfamilier samlet udgør 10 pct. mod 8 pct. blandt jævnaldrende i Danmark.

Børnene og de unge med venskabsfamilier udviser således oftere følelsesmæssige symptomer, men adskiller sig ikke nævneværdigt fra deres jævnaldrende på de kliniske niveauer.

Anm.: N=185. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamilierne for Mentorbarn og gennemsnit af normer, der tager højde for alder. Normer kan findes på sdq.dk.

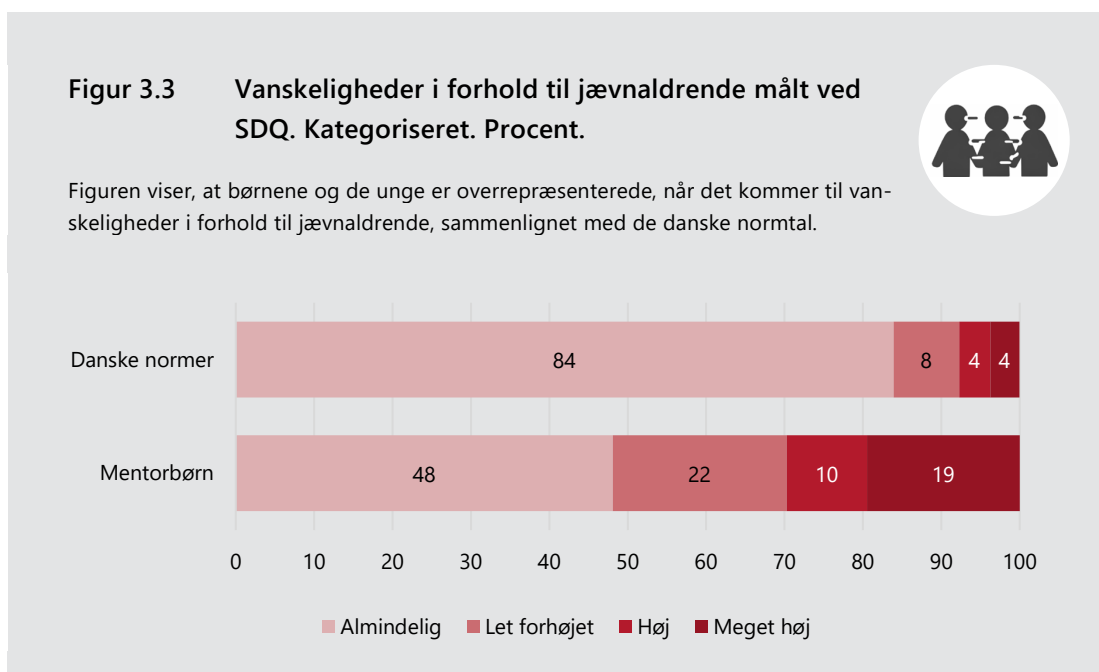
Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Vanskeligheder i forhold til jævnaldrende

At opleve vanskeligheder i forhold til jævnaldrende handler fx om at være en enspænder, at blive mobbet eller at foretrække ældres selskab. I Figur 3.3 ses det, at en større andel af børnene og de unge oplever udfordringer på denne dimension sammenlignet med deres jævnaldrende.

Ser vi på de danske normer, ligger langt størstedelen af børn/unge i normalområdet (84 pct.). Tilsvarende gælder kun for knap halvdelen af børnene og de unge med en venskabsfamilie (48 pct.). Samtidig er børnene og de unge med venskabsfamilier overrepræsenterede i alle kategorier for forhøjede vanskeligheder. Der ses markante forskelle i de klinisk relevante kategorier (høj og meget høj), hvor andelen af børn og unge med en venskabsfamilie, der har en forhøjet score, udgør 29 pct. sammenlignet med 8 pct. i de danske normer.

Samlet indikerer dette, at vanskeligheder i forhold til jævnaldrende udgør et centralt og markant belastningsområde for en del af børnene og de unge med en venskabsfamilie.

Anm.: n = 185. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamilierne for Mentorbarne og gennemsnit af normer, der tager højde for alder. Normer kan findes på sdq.dk. Tallene summerer ikke nødvendigvis til 100 pga. afrunding.

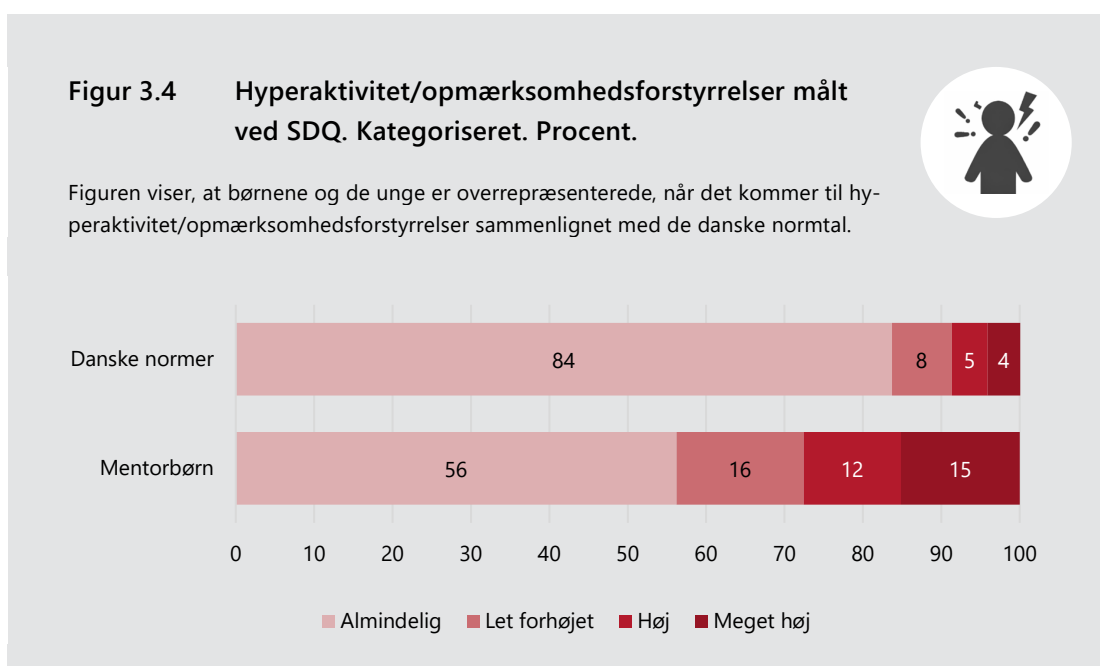
Kilde: VIVE og Mentorbarne.

Hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser

Hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser handler om at opleve rastløshed, uro i kroppen samt udfordringer med at koncentrere sig, at gøre ting færdige og at

tænke tingene til ende. Af Figur 3.4 fremgår det, at 17 pct. af en børnegruppe jf. de danske normer vil opleve forhøjede udfordringer med hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser. Ser vi på de børn/unge, der har en venskabsfamilie, gælder det hele 43 pct., og hvor 27 pct. opnår høje eller meget høje scorere (de kliniske kategorier). Langt størstedelen af børnene/de unge i normdata ligger i normalområdet (84 pct.), mens dette kun gælder godt halvdelen af børnene og de unge (56 pct.), der har en venskabsfamilie. Disse børn og unge er dermed markant underrepræsenterede i normalområdet.

Samlet peger resultaterne på, at hyperaktivitet og opmærksomhedsforstyrrelser udgør et væsentligt belastningsområde blandt børn og unge med en venskabsfamilie sammenlignet med jævnaldrende i den generelle danske befolkning.

Anm.: n = 185. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamilierne for Mentorbarn og gennemsnit af normer, der tager højde for alder. Normer kan findes på sdq.dk. Tallene summerer ikke nødvendigvis til 100 pga. afrunding.

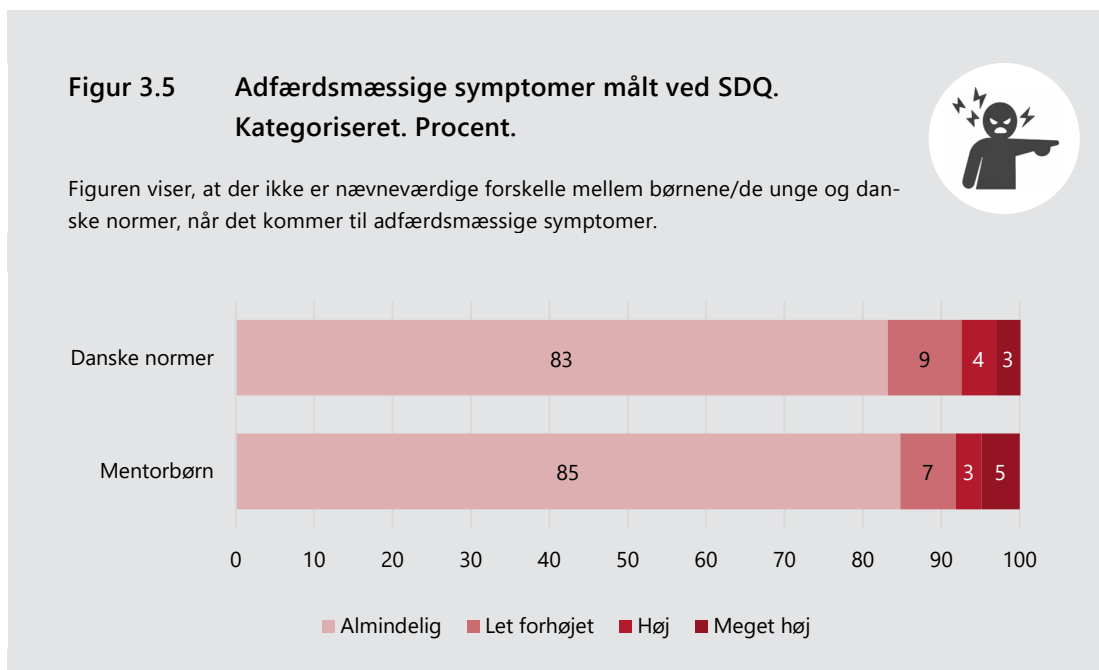
Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Adfærdsmæssige symptomer

Dimensionen adfærdsmæssige symptomer handler om at opleve udfordringer relateret til fx hidsighed, skænderier, at lyve, at stjæle, at snyde og manglende villighed til at indordne sig. Figur 3.5 viser, at børn og unge med en venskabsfamilie ikke adskiller sig markant fra deres jævnaldrende i den generelle danske befolkning.

Andelen af børn og unge i normalområdet er næsten identisk (83 pct. blandt de sammenlignelige jævnaldrende og 85 pct. blandt børn og unge med en venskabsfamilie). Ligeledes er fordelingen i kategorierne 'let forhøjet', 'høj' og 'meget høj' meget ens

med kun marginale forskelle mellem børne-/ungegrupperne. Samlet indikerer resultaterne, at børn og unge med en venskabsfamilie ikke udviser flere adfærdsmæssige symptomer end jævnaldrende børn og unge i den generelle befolkning. De fleste følger regler, udviser acceptabel adfærd og oplever ikke flere konflikter.

Anm.: n = 185. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamilierne for Mentorbarn og gennemsnit af normer, der tager højde for alder. Normer kan findes på sdq.dk. Tallene summerer ikke nødvendigvis til 100 pga. afrunding.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

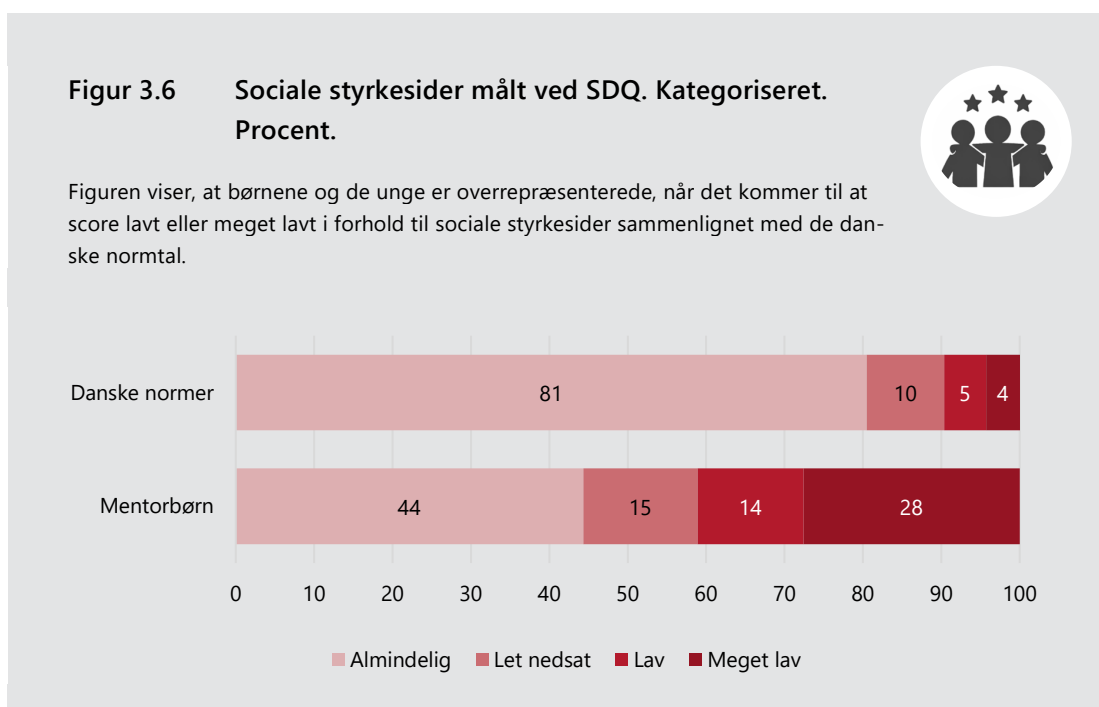
Sociale styrkesider

Sociale styrkesider handler fx om at tage hensyn, at tænke over, hvordan andre har det, at hjælpe, hvis andre har brug for det, samt at være god mod andre og hjælpe til. Scoren for sociale styrkesider adskiller sig ved at være et styrkeområde. Kategorierne 'lav' og 'meget lav' betyder således et fravær af de sociale styrkesider.

Figur 3.6 viser, at langt størstedelen af jævnaldrende børn og unge i den danske befolkning placerer sig i normalområdet (81 pct.), mens tilsvarende kun gælder 44 pct. af børnene/de unge med en venskabsfamilie. Børn og unge med en venskabsfamilie er således væsentligt underrepræsenterede i normalområdet for sociale styrkesider.

Børnene og de unge er samtidig kraftigt overrepræsenterede i kategorien 'meget lav', hvor 28 pct. placerer sig, sammenlignet med blot 4 pct. blandt sammenlignelige jævnaldrende. Endvidere ligger 14 pct. af børn og unge med en venskabsfamilie i kategorien 'lav' mod 4 pct. i sammenligningsgruppen. Samlet har 42 pct. af børn og unge med en venskabsfamilie lave eller meget lave sociale styrkesider, hvilket

indikerer, at en betydelig andel af børnene og de unge udviser markant svækkede sociale styrkesider sammenlignet med jævnaldrende.

Anm.: n = 185. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamilierne for Mentorbørn og gennemsnit af normer, der tager højde for alder. Normer kan findes på sdq.dk. Tallene summerer ikke nødvendigvis til 100 pga. afrunding.

Kilde: VIVE og Mentorbørn.

3.2 Børnene og de unge oplever udfordringer med det sociale – særligt i forhold til jævnaldrende

Samler vi op på de overstående fund, viser analyserne, at flere børn og unge med en venskabsfamilie oplever udfordringer på flere af de trivselsdimensioner, der afdækkes i SDQ, sammenlignet med deres jævnaldrende. Dette gælder på 4 af de 5 dimensioner, som SDQ'en afdækker. Ser vi på tværs af de fire dimensioner, som belyser børnenes og de unges eventuelle vanskeligheder, er det særligt udfordringer i forhold til jævnaldrende, der træder frem. Her er der en overrepræsentation i det kliniske område på mere end 21 procentpoint. Der er en meget lille overrepræsentation på følelsesmæssige symptomer (2 procentpoint), hvilket ikke kan ses som særligt for målgruppen. En del af børnene og de unge med en venskabsfamilie har diagnoser, hvilket ofte giver sig udslag i dimensionen hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelse, og børnene og de unge er også overrepræsenterede i andelen, der oplever udfordringer på denne dimension. Børnene og de unge opleves dog ikke af venskabsfamilierne som udadreagerende eller grænseoverskridende.

En større andel af børnene og de unge scorer lavt på dimensionen for sociale styrkesider. Der er en klar overrepræsentation af andelen af børn og unge, som scorer lavt på denne dimension, hvilket indikerer at en del af de børn og unge, der har en venskabsfamilie, har færre sociale styrker.

Ser vi på tværs af trivselsområderne, er der tale om børne-/ungegruppe, som stemmer godt overens med den tiltænkte målgruppe for venskabsfamilieindsatsen. SDQ peger på, at børnene og de unge oftere end normgruppen har vanskeligheder i relationer til jævnaldrende og færre prosociale styrker. Disse kompetencer kan udvikles og øges gennem netværk og i samspil med andre, hvilket netop er sigtet med venskabsfamilieindsatsen. Resultaterne indikerer samlet set, at den aktuelle børne-/ungegruppe i indsatsen kan have særligt gavn af et stabilt og positivt netværk.

Figur 3.7 Tværgående opsamling på børnenes/de unges trivsel

Ikonerne viser, hvor børnene og de unge er overrepræsenterede i det kliniske område på de fem trivselsdimensioner sammenlignet med danske normer:

Manglende ikon viser, at der ikke er en overrepræsentation.

- Lille cirkel: Børnene/de unge er overrepræsenterede med 1-10 procentpoint.
- Mellem cirkel: Børnene/de unge er overrepræsenterede med 11-20 procentpoint.
- Stor cirkel: Børnene/de unge er overrepræsenterede med mere end 21 procentpoint.

	Mentorbørn
Følelsesmæssige symptomer	
Vanskeligheder i forhold til jævnaldrende	
Hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser	
Adfærdsmæssige symptomer	
Sociale styrkesider	
	

Anm.: n = 185. En overrepræsentation i det kliniske område af *Sociale styrkesider* betyder, at man scorer lavt eller meget lavt på sociale styrkesider. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamilierne for Mentor-barn og gennemsnit af normer, der tager højde for alder. Normer kan findes på sdq.dk.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

3.3 Aldersopdeling af vanskeligheder

I det følgende ser vi nærmere på forskelle i oplevede trivselsudfordringer målt med SDQ og på tværs af aldersgrupper. Som det fremgår af Figur 3.8, ser vi helt generelt, at udfordringsbilledet bliver tydeligere med alderen. Andelen i de kliniske områder

på de fem trivselsdimensioner er højere blandt de ældre aldersgrupper. Det mønster, som træder tydeligst frem på tværs af alle tre aldersgrupper, er, at andelen med lave sociale styrkesider er større blandt børn og unge med en venskabsfamilie. Det er meget almindeligt blandt børn og unge i udsatte positioner, at forskellene bliver tydeligere med alderen.

Blandt de yngste børn (under 6 år) ses en mere jævn fordeling af vanskeligheder på tværs af dimensionerne, og der er generelt en mindre overrepræsentation af børn, der oplever udfordringer, sammenlignet med jævnaldrende i den danske befolkning. Der ses dog også i denne gruppe en lavere andel med høje scorer på dimensionen for sociale styrkesider, hvilket indikerer, at også andelen blandt de små børn, der oplever færre sociale styrker, er større. Resultaterne for de yngste skal fortolkes med forsigtighed, da gruppen er relativt lille (n = 20).

For børn i alderen 6–10 år og 11+ år ses en tydeligere overrepræsentation i andelen, der oplever vanskeligheder i relationer til jævnaldrende. Overrepræsentationen er lidt mindre på de øvrige trivselsdimensioner. Samtidig ses en større andel med lave scorer på dimensionen for sociale styrkesider, hvilket peger på, at andelen, der oplever færre sociale styrker, er større i de ældre aldersgrupper.

Vi ser normalt, at mindre børn har mere udadreagerende adfærd, mens teenagere har mere indadreagerende adfærd. Fx ved vi fra Børn og unge i Danmark¹, at mistriivsel og følelsesmæssige problemer stiger med alderen, og at disse forskelle bliver tydeligere med alderen. Dette mønster ses ikke her, hvilket måske kan forklares ved, at venskabsfamilierne oftere svarer på SDQ uden endnu at kende barnet eller den unge særlig godt. Da der er tale om indre udfordringer, vil et barn og især en ung have bedre muligheder for at skjule sine indre symptomer. Undersøger vi denne hypotese, ser vi en stigning i den gennemsnitlige score, men der er ikke tale om en statistisk signifikant stigning.

Samlet indikerer resultaterne, at børnene og de unge – særligt i de ældre aldersgrupper – oftere end deres jævnaldrende oplever en grad af udfordringer, så de ligger i det kliniske område på indikatorerne for sociale relationer og prosocial adfærd.

¹ Børn og unge i Danmark er en panelundersøgelse, som omfatter 6.276 børn og unge fra 3 til 19 år. Sidste rapport udkom i 2022 (Ottosen m.fl., 2022). Der er fire rapporter i alt, som afrapporterer panelundersøgelsen over 12 år.

Figur 3.8 Tværgående opsamling på børnenes og de unges trivsel fordelt på aldersgrupper

Ikonerne viser, hvor børnene og de unge er overrepræsenterede i det kliniske område sammenlignet med danske normer:

Manglende ikon viser, at der ikke er en overrepræsentation.

- Lille cirkel: Børnene/de unge er overrepræsenterede med 1-10 procentpoint.
- Mellem cirkel: Børnene/de unge er overrepræsenterede med 11-20 procentpoint.
- Stor cirkel: Børnene/de unge er overrepræsenterede med mere end 21 procentpoint.

	Under 6 år	6-10 år	11+ år
Samlet problemscore			
Følelsesmæssige symptomer			
Vanskeligheder i forhold til jævnaldrende			
Hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser			
Adfærdsvanskeligheder			
Sociale styrkesider			
			

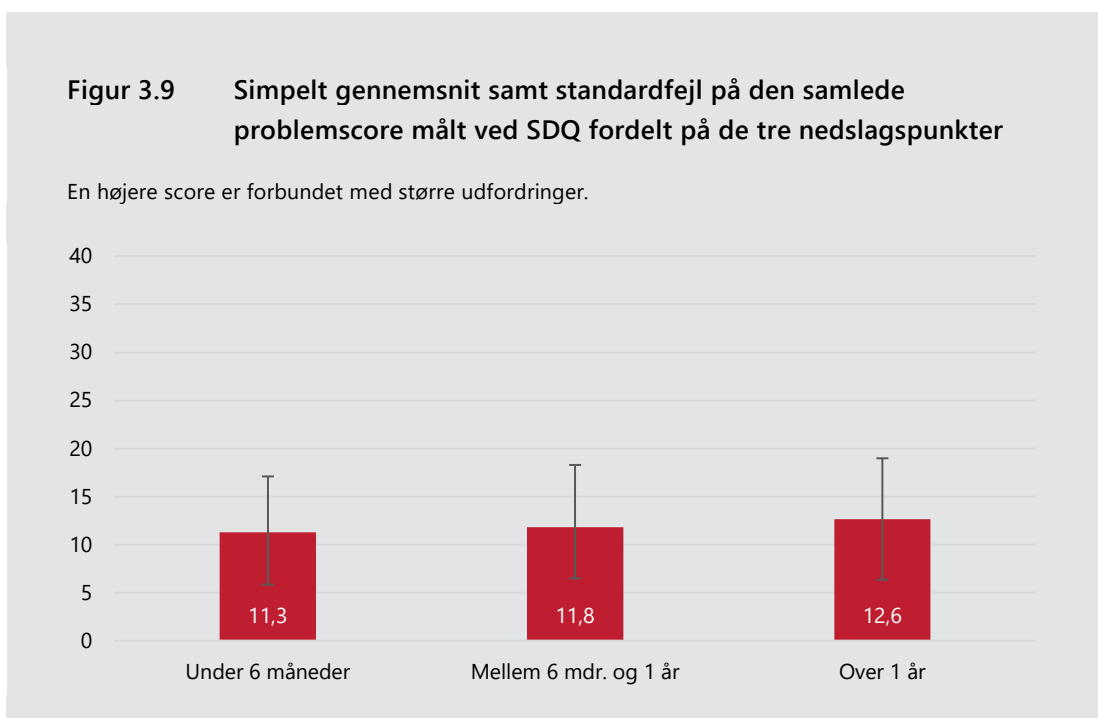
Anm.: N for 11+ år = 110, N for 6-10 år = 55, N Under 6 år = 20. En overrepræsentation i det kliniske område af *Sociale styrkesider* betyder, at man scorer lavt eller meget lavt på sociale styrkesider. Da datagrundlaget for børnene under 6 år er meget sparsomt, er det ikke muligt at sætte præcise procentsatser på grund af diskretionering. Egne beregninger på baggrund af spørgeskemadata indsamlet blandt venskabsfamilierne for Mentorbarn og normdata fra den jævnaldrende danske befolkning. Normer kan findes på sdq.dk.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

3.4 Trivselsniveauer over tid

Da venskabsfamilierne kan besvare SDQ'en flere gange for det samme barn eller den samme ung, er det muligt at undersøge, om deres oplevede trivsel ændrer sig over tid – altså i takt med hvor længe de har været matchet med en venskabsfamilie. For en detaljeret beskrivelse af dataindsamlingen henviser vi til kapitel 6 og særligt afsnit 6.1.2, som i detaljen redegør for datastrukturer og tidsaspektet.

På tværs af de fem dimensioner for trivsel i SDQ kan der beregnes en samlet problemscore. Ser vi på den gennemsnitlige samlede problemscore, viser Figur 3.9, at de børn/unge, der har haft en venskabsfamilie i mindre end 6 måneder, i gennemsnit har en samlet problemscore på 11,3. På tværs af alder og køn går grænsen mellem normalområdet og en let forhøjet score ved 11 eller 12. Gennemsnittet ligger tæt på grænsen mellem normal- og grænseområdet, men dækker over betydelig individuel variation på tværs af børne-/ungegruppen.

Anm.: n = hhv. 108, 81 og 63. Egne beregninger foretaget på baggrund af spørgeskemaer udfyldt af venskabsfamilierne for Mentorbarn.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Når vi analyserer udviklingen statistisk og tager højde for, at nogle venskabsfamilier har besvaret spørgeskemaet flere gange, finder vi ingen statistisk sikker ændring i den gennemsnitlige problemscore over tid. Dette betyder ikke nødvendigvis, at indsatsen "ikke virker", dog at det ikke lader sig omsætte til målbare ændringer i børnenes/de unges trivsel målt med SDQ. I øjeblikket pågår en diskussion om, hvorvidt

SDQ er finmasket nok til at måle en faktisk udvikling i trivsel, og flere andre evalueringer har haft svært ved at dokumentere virkninger på SDQ af selv relativt omfattende støtteindsatser. Overstående er således ikke et overraskende eller nedslående fund for venskabsfamiliernes indsats.

Målt med SDQ er børnenes/de unges trivsel stabil over tid – også når vi justerer for alder, køn og antal måneder med en venskabsfamilie samt anvender alternative statistiske modeller. Samlet set er der således ikke statistisk belæg for en systematisk forbedring eller forværring i den gennemsnitlige trivsel i den undersøgte periode. For denne målgruppe kan stabil trivsel fortolkes som et resultat i sig selv, da børn og unge i sårbare og udsatte positioner ofte befinder sig i komplekse livssituationer. Det er dog ikke muligt at afgøre med dette undersøgelsesdesign. Derudover modtager mange af børnene og de unge samt deres familier også øvrige indsatser, hvorfor en egentlig udvikling ikke ville kunne isoleres til venskabsfamiliernes indsats.

En central begrænsning ved denne analyse er, at den alene beror på venskabsfamiliernes vurdering af børnenes og de unges trivsel. Vi har således ikke viden om børnenes og de unges vurdering af deres egen trivsel, endsige fagprofessionelles vurdering af børnenes og de unges trivsel. Enkelte venskabsfamilier har givet udtryk for usikkerhed i forbindelse med at skulle vurdere barnets/den unges trivsel med udgangspunkt i spørgsmålene i SDQ-redskabet. Nogle har oplevet, at de ikke kendte barnet/den unge tilstrækkeligt godt til at kunne foretage en meningsfuld vurdering. Der er således risiko for, at venskabsfamilierne både kan have over- og undervurderet barnets/den unges trivsel, hvilket kan give en usikkerhed i data, som kan påvirke resultaterne af analyserne, men som det ikke er muligt at tage højde for. Ændringer i den målte trivsel over tid kan således både skyldes en ændring i kendskabet til barnet/den unge og dermed i vurderingen af trivsel og en reel udvikling i barnets/den unges trivsel.

3.5 Delkonklusion om børnenes og de unges trivsel

I dette kapitel har vi undersøgt børnenes/de unges trivsel med afsæt i det validerede måleredskab Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) og sammenholdt resultaterne med normtal fra den jævnaldrende danske befolkning.

For det første viser analyserne, at børnene og de unge med en venskabsfamilie samlet set er overrepræsenterede i det kliniske område på flere af de fire dimensioner, som ser på vanskeligheder hos barnet/den unge. Særligt tydeligt er det i forhold til vanskeligheder med jævnaldrende og hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser. Vanskeligheder med jævnaldrende peger i retning af, at børnene og de unge i målgruppen oplever udfordringer med relationer, hvilket understreger

relevansen af en relationsorienteret indsats såsom venskabsfamilierne. Flere af børnene og de unge er diagnosticerede med forskellige opmærksomhedsforstyrrelser, hvorfor det ikke er overraskende, at der spores tydelige forskelle mellem børnene/de unge i venskabsfamilieindsatsen og normerne i den jævnaldrende befolkningsgruppe. Derimod adskiller børnene/de unge sig ikke nævneværdigt fra normfordelingerne, når det gælder adfærdsmæssige og følelsesmæssige symptomer. Børnenes og de unges vanskeligheder kommer således ikke til udtryk som udadrettede, grænseoverskridende eller følelsesmæssig adfærd.

For det andet viser kapitlet, at andelen, som scorer højt på sociale styrkesider, er lavere end for andre jævnaldrende børn og unge. Mange af børnene og de unge ligger i kategorierne 'lav' eller 'meget lav', hvilket betyder, at de i mindre grad end jævnaldrende beskrives som hjælpsomme, hensynfulde og gode til at indgå i positive sociale relationer. Samlet tegner der sig et billede af en målgruppe, som oplever udfordringer i relationer til jævnaldrende, og som har færre sociale ressourcer i hverdagen.

For det tredje viser analyserne, at udfordringsbilledet generelt bliver tydeligere med alderen. Dette viser sig særligt i relation til dimensionen for sociale styrkesider. Resultaterne for de yngste børn skal dog fortolkes med forsigtighed på grund af et begrænset datagrundlag.

Endelig finder kapitlet ingen statistisk signifikant ændring i den gennemsnitlige samlede problemscore over tid. Børnenes og de unges målte trivsel er således relativt stabil i den undersøgte periode. Dette fund skal fortolkes i lyset af, at målingen af trivsel udelukkende baserer sig på venskabsfamiliernes vurderinger, og at enkelte familier har udtrykt usikkerhed i forhold til at kunne vurdere barnets/den unges trivsel – særligt tidligt i relationen. Fraværet af statistisk signifikante ændringer i trivsel er ikke unormalt i denne type relation, men ligger i tråd med fund i analyser af lignende indsatser, jf. litteraturgennemgangen i afsnit 1.1. Det er imidlertid ikke ensbetydende med, at venskabsfamiliekonceptet "ikke virker", men at dets virkninger ikke lader sig omsætte til målbare ændringer i trivsel målt med SDQ. Ydermere kan resultaterne også fortolkes sådan, at stabil trivsel er positivt for denne målgruppe, da børn og unge i udsatte og sårbare positioner ofte befinder sig i komplekse livssituationer.

Samlet peger kapitlet på, at børnene og de unge både oplever sociale og relationelle udfordringer og derfor udgør en relevant målgruppe for netop venskabsfamilieindsatsen, men at der i den undersøgte periode ikke kan påvises en gennemsnitlig forbedring i trivsel målt ved SDQ. Resultaterne danner dermed et vigtigt udgangspunkt for at forstå både potentialet og begrænsningerne ved venskabsfamiliekonceptets betydning for børnenes og de unges trivsel.

4 Udviklende relationer

I dette kapitel undersøger vi, hvad der kendetegner stærke udviklende relationer mellem venskabsfamilier og børnene og de unge. Formålet er dels at beskrive niveauet af udviklende relationsarbejde i venskabsfamilieindsatsen, dels at identificere, hvilke forhold der samvarierer med højere og lavere niveauer på skalaen for udviklende relationer.

Kapitlet har et deskriptivt og eksplorativt sigte. Analyserne belyser mønstre og samvariationer, men kan ikke fortolkes kausalt. Fokus er således ikke at fastslå årsags-sammenhænge, men at undersøge, hvordan udviklende relationer varierer over tid og på tværs af forskellige typer af relationer, match, konkrete handlinger og baggrundskarakteristika.

Kapitlet er opbygget i fire trin. Først præsenteres den teoretiske ramme og operationaliseringen af udviklende relationer. Dernæst beskrives det generelle niveau og udviklingen over tid. Herefter undersøges, hvilke forhold og praksisser der kendetegner relationer med højere niveau af udviklende relationer. Afslutningsvis analyseres, om baggrundsforhold og risikofaktorer har betydning for niveauet.

Boks 4.1 Fortolkning af resultater i forhold til relationens alder

Udviklende relationer opbygges og forandres over tid. Proceslederne, der varetager matchningen mellem barn/ung og familie, beskriver de første måneder efter match som en fase præget af høj motivation og positive forventninger. Denne periode betegnes internt som en indledende tilpasningsfase. Efterhånden som relationen udvikler sig, og hverdagen indfinder sig, fremtræder ofte et mere nuanceret billede af relationens styrker og udfordringer.

Det er derfor væsentligt at fortolke besvarelsene i lyset af, hvornår i forløbet de er afgivet. Tidlige besvarelser kan være præget af en mere positiv vurdering, mens senere besvarelser i højere grad kan afspejle erfaringer med relationens udvikling over tid. Denne tidsdimension indgår eksplicit i analyserne, hvor resultaterne præsenteres på tværs af nedslag i tid.

Mentorbarns midtvejsanalyse fra 2025 peger i samme retning: Relationen vurderes ofte som tæt og meningsfuld relativt tidligt, mens elementer som støtte og opfordring til udvikling kan udfolde sig gradvist (Mentorbarn, 2025). Denne forståelse danner en fortolkningsmæssig ramme for kapitlets analyser.

Udviklende relationer udgør et centralt fundament i Mentorbarns arbejde. Begrebet er inspireret af Search Institutes ramme for Developmental Relationships (Roehlkepartain m.fl., 2017), der fremhæver relationer som en central forudsætning for børns trivsel, læring og udvikling. I Mentorbarns kontekst er rammen videreudviklet og operationaliseret med afsæt i relationen mellem venskabsfamilier og børn/unge. For en uddybende beskrivelse af rammen og operationaliseringen kan man læse afsnit 6.1.1.3.

I denne rapport anvender vi betegnelsen *relationsarbejde* som analytisk betegnelse for de handlinger og indsatser, venskabsfamilierne udfører i relation til barnet/den unge. Betegnelsen anvendes, selvom relationen er frivillig, for at understrege, at udviklende relationer ikke opstår tilfældigt, men skabes og vedligeholdes gennem konkrete handlinger og samspil.

I analyserne i dette kapitel operationaliseres udviklende relationer gennem en skala, der kombinerer 19 items (skalaen er valideret i afsnit 6.3).

4.1 Hvor ligger niveauet for udviklende relationer?

Dette afsnit beskriver det overordnede niveau af udviklende relationer mellem venskabsfamilier og børn/unge og undersøger, om niveauet ændrer sig over tid. Formålet er at give et samlet billede af variationen i relationerne, før vi i de følgende afsnit analyserer, hvad der kendetegner relationer med højere og lavere niveauer.

Niveau ved første datanedslag

Figur 4.1 viser fordelingen på den summative skala for udviklende relationer ved første datanedslag (0–6 måneder efter match). Skalaen går fra 0 til 76, og gennemsnittet ligger på 58, hvilket er markeret med den stiplede linje i figuren. 0 er den lavest mulige værdi og afspejler et totalt fravær af udviklende relationsarbejde. Omvendt afspejler den højeste værdi, 76, at relationsarbejdet er udviklende på alle parametre.

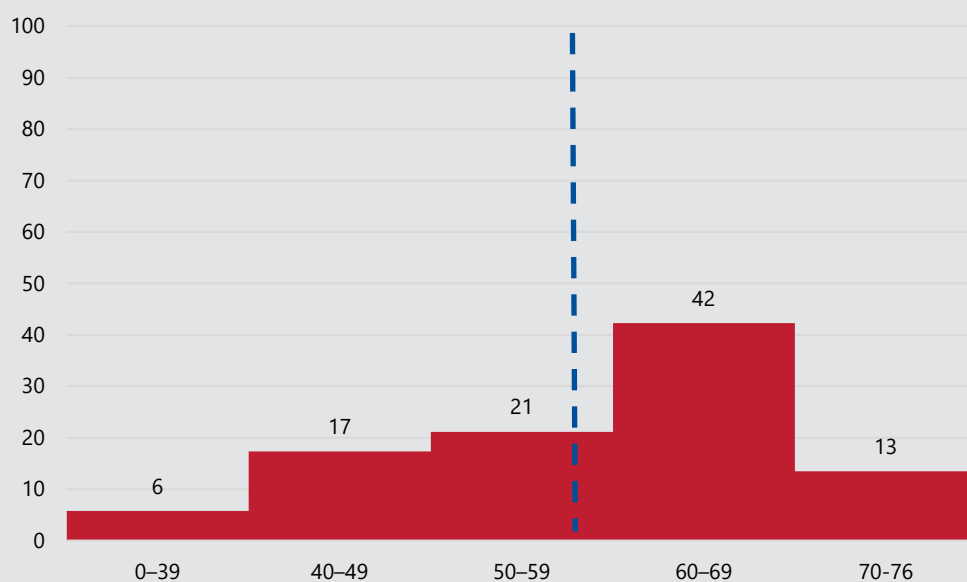
Samlet peger fordelingen på, at niveauet af udviklende relationer ved første nedslag vurderes relativt højt. Der er dog en vis spredning i vurderingerne af, hvor udviklende relationerne er. Det indikerer, at relationerne ikke er ens, og at der findes variation, som kan undersøges nærmere. Det skal her noteres, at antallet af observationer i analyser vedrørende udviklende relationer er relativt begrænsede, hvilket besværliggør, at vi kan udnytte den fulde variation i skalaen i alle analyserne.

Fordelingen koncentrerer sig i de midterste og øvre intervaller. Den største andel af observationerne ligger i intervallet 60–69 (42 pct.), efterfulgt af 50–59 (21 pct.) og 40–49 (17 pct.). I alt ligger 76 pct. af observationerne mellem 50 og 76. De laveste værdier

(0–39) udgør 6 pct., mens 13 pct. ligger i det højeste interval (70–76). Samlet peger fordelingen på, at niveauet af udviklende relationer ved første nedslag generelt vurderes relativt højt, samtidig med at der fortsat er en vis spredning i vurderingerne.

Figur 4.1 Fordeling på skalaen for udviklende relationer ved første datanedslag (0-6 mdr. efter matchet). Procent.

Den stiplede linje markerer gennemsnittet, 58.

Anm.: n = 52. Tallene summerer ikke til 100 pga. afrunding.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Udvikling over tid

Figur 4.2 viser de gennemsnitlige resultater på tre tidspunkter efter match. Resultaterne ligger stabilt omkring 58–59 point på tværs af perioderne.

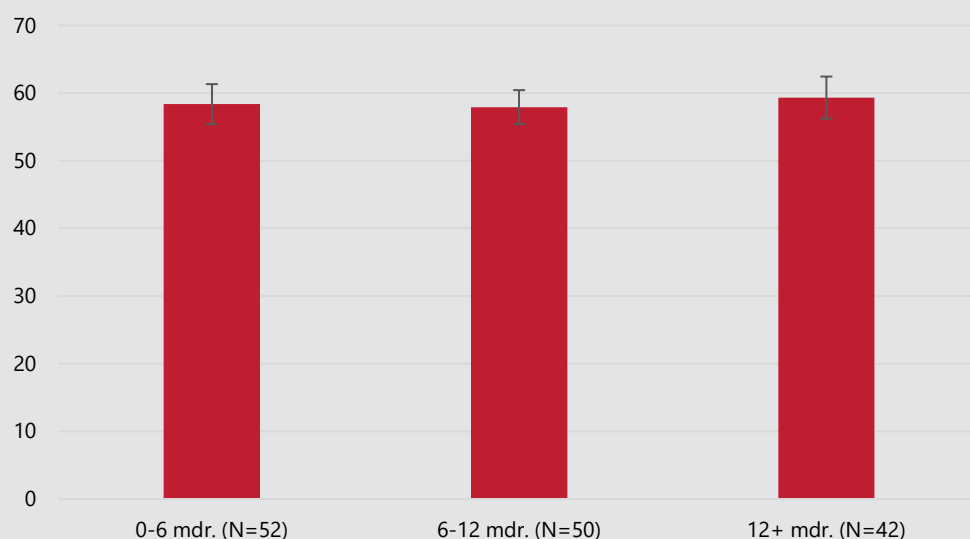
De små tynde sorte streger på søjlerne viser den statistiske usikkerhed (95-procents konfidensintervaller). Når disse overlapper hinanden, betyder det, at forskellene mellem tidspunkterne er så små, at vi ikke med sikkerhed kan sige, at der er sket en reel ændring.

Samlet set tyder resultaterne derfor på, at niveauet af udviklende relationer er stabilt over tid. Det betyder ikke nødvendigvis, at der ikke sker nogen udvikling, men at der ikke kan påvises en tydelig eller sikker ændring i gennemsnittet.

Det er samtidig vigtigt at bemærke, at antallet af besvarelser falder over tid. Det betyder, at resultaterne ved de senere nedslag bygger på færre observationer og derfor er forbundet med større usikkerhed. Da tid er en central faktor i udviklingen af relationer, er dette en væsentlig begrænsning, som bør indgå i fortolkningen af resultaterne.

Figur 4.2 Skala for udviklende relationer fordelt på forskelle nedslag i tid efter match. Gennemsnit.

Figuren viser gennemsnitlig score på skalaen for udviklende relationer ved tre tidspunkter efter match. Højere score angiver stærkere udviklende relationer. Niveauet ligger stabilt omkring 58–59 point, og overlappende 95-procents konfidensintervaller indikerer ingen statistisk sikker ændring over tid.

Anm.: n = 144.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Fraværet af ændringer i gennemsnittet over tid skal fortolkes med en vis forsigtighed af to årsager: For det første er skalaen summativ, hvilket betyder, at alle spørgsmål lægges sammen til ét samlet mål. Derfor er det ikke muligt at undersøge, om der sker forskydninger mellem de enkelte deldimensioner over tid. Det er eksempelvis muligt, at mere grundlæggende elementer som omsorg og tryghed etableres tidligt, mens mere krævende dimensioner – som opfordring til udvikling eller udvikelse af horisonter – træder tydeligere frem senere i forløbet. Hvis sådanne elementer gradvist lægger sig oven på hinanden, vil det træde frem som stigninger i den samlede score, men hvis de mere krævende dimensioner i stedet *erstatte* de mere grundlæggende, vil det ikke afspejle sig som ændringer i skalaen over tid. For det andet indgår kun fulde besvarelser i analyserne. Hvis en venskabsfamilie har svaret 'ved ikke' på blot ét af de 19 items, indgår observationen ikke i den samlede score.

Det skyldes, at skalaen er opbygget som en samlet sum, hvor hvert spørgsmål bidrager til det samlede niveau. Hvis ét eller flere svar mangler, kan den samlede score ikke beregnes på en retvisende måde.

'Ved ikke' er således i sig selv et meningsfuldt svar, men kan ikke indgå i den samlede skala. Det kan have betydning, hvis netop de spørgsmål, der typisk besvares senere i relationens udvikling – og som kan være vanskeligere at tage stilling til – har relativt mange 'ved ikke'-svar. I kapitel 6.3 diskuteres det nærmere, hvilke udsagn der har flest manglende svar, og hvordan dette kan påvirke fortolkningen.

Samlet betyder det, at fraværet af en tydelig bevægelse i gennemsnittet over tid ikke nødvendigvis skal forstås som fravær af udvikling i relationerne, men som udtryk for, at udviklingen ikke kan aflæses entydigt på den samlede skala.

Samlet vurdering af niveau og udvikling over tid

Samlet set ligger niveauet af udviklende relationer relativt højt allerede ved første måling og fremstår stabilt over tid. Der er variation mellem relationerne, men ikke en entydig bevægelse i gennemsnittet på tværs af tid i forløbet.

På den baggrund retter vi i de følgende afsnit blikket mod variationen mellem relationer og undersøger, hvilke forhold, handlinger og baggrundsforhold der kendetegner de relationer, der ligger hhv. højere og lavere på skalaen for udviklende relationer.

4.2 Relationsnærhed og udviklende relationer

En central hypotese i den teoretiske ramme er, at udviklende relationer hænger tæt sammen med den oplevede nærhed i relationen. Figur 4.3 viser de gennemsnitlige skala-scoringer for udviklende relationer fordelt på niveauer af relationsnærhed målt ved Child-Parent Relationship Scale (CPRS), closeness-subskalaen (Pianta, 1992) ved tre tidsnedslag.

CPRS closeness-subskalaen måler den voksnes oplevelse af følelsesmæssig nærhed, varme og åbenhed i relationen til barnet/den unge. Skalaen anvendes bredt i forskning til at indfange kvaliteten af den følelsesmæssige relation mellem forældre og barn. Der findes ingen validerede mål for den følelsesmæssige nærhed i relationer mellem venskabsfamilier og barn/ung. Der findes enkelte mål, der tilnærmer sig dette, dog udviklet i kontekst af familiepleje. Da venskabsfamilier søger at skabe en relation, der i højere grad minder om en almindelig voksen-barn-relation end en professionel indsats, vurderes det mest relevant at anvende et mål udviklet til

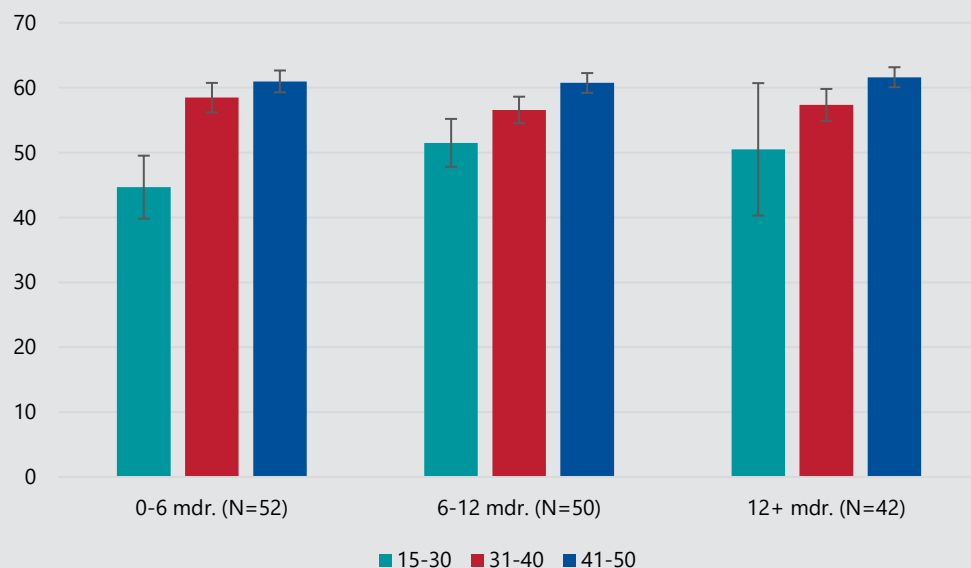
forældre-barn-relationer frem for mål udviklet i en familieplejekontekst. Skalaen har en høj intern konsistens (Cronbachs alfa = 0,88), hvilket indikerer, at målet er stabilt.

I analysen er relationsnærheden inddelt i tre intervaller (15–30, 31–40 og 41–50), som skal forstås som relative niveauer af oplevet relationsnærhed. Der forelægger ingen faste grænseværdier eller normtal for CPRS, men forfatterens validering viser et gennemsnit på 36 for besvarelser fra (amerikanske) mødre. Dette kan således bruges som et pejlemærke for vurderingen af relationen.

Samlet set viser Figur 4.3 et tydeligt og konsistent mønster: Jo højere closeness-score, desto højere niveau på skalaen for udviklende relationer. Forskellen mellem laveste og højeste closeness-gruppe er omkring 10–15 point på skalaen ved første nedslag og fortsat markant ved de senere nedslag.

Figur 4.3 Skala for udviklende relationer fordelt på niveauer af relationsnærhed (CPRS closeness) ved tre nedslag i tid efter match.

Figuren viser, at højere oplevet relationsnærhed konsekvent er forbundet med højere gennemsnitlige scorer på skalaen for udviklende relationer på tværs af tid.

Anm.: CPRS er kategoriseret ud fra mulige scorer. Gennemsnitsværdien er 38,2. Driscoll & Pianta. 2011) refererer til et normgennemsnit på 36 for amerikanske mødre.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

I gruppen med lavest relationsnærhed (15–30) ligger gennemsnittet på 45 ved 0–6 måneder, 52 ved 6–12 måneder og 51 ved 12+ måneder. Niveauet er her gennemgående lavere end i de øvrige grupper, og variationen er relativt større. I mellemgruppen (31–40) ligger gennemsnittet stabilt omkring 57–58 ved alle tre nedslag (58, 57

og 57). I gruppen med højest relationsnærhed (41–50) ligger gennemsnittet konsekvent højest: 61 ved 0–6 måneder, 61 ved 6–12 måneder og 62 ved 12+ måneder.

Resultaterne peger på en tydelig sammenhæng mellem, hvor tæt relationen opleves, og hvor højt relationen scorer på skalaen for udviklende relationer. Når venskabsfamilierne oplever relationen som tæt og tryk, ser vi også, at de i højere grad beskriver, at de gør ting med barnet/den unge, som understøtter hans/hendes udvikling – for eksempel ved at give opbakning, inddrage barnet/den unge og hjælpe videre i svære situationer.

Det kan forstås på to måder: For det første understøtter sammenhængen, at skalaen for udviklende relationer måler noget substantielt relateret til relationers kvalitet. Den hænger systematisk sammen med et uafhængigt mål for oplevet nærhed. For det andet peger resultaterne på en mere substantiel pointe: Udviklende relationer hænger sammen med relationens nærhed. Det vil sige, at en relation, der opleves som varm og tryk, også ser ud til i højere grad at være en relation, hvor barnet/den unge bliver støttet, udfordret og taget med på råd. Om det er den tætte relation, der skaber de udviklende handlinger, eller om det er de udviklende handlinger, der skaber nærhed, kan vi ikke afgøre her. Men resultaterne peger på, at de to ting i praksis går hånd i hånd.

Det betyder imidlertid ikke, at alle *gode* relationer ser ens ud eller udvikler sig ens, men det understøtter en pointe om, at arbejdet med at skabe tryk og nærhed er forbundet med arbejdet med at støtte børn og unges udvikling.

4.3 Matchkvalitet og rammer for relationen

Hvis relationsnærhed fremstår som en central dimension i udviklende relationer, er det relevant at undersøge, hvilke rammer omkring relationen der hænger sammen med et højere niveau på skalaen. I dette afsnit belyses betydningen af matchkvalitet², fysisk samvær og mødehyppighed.

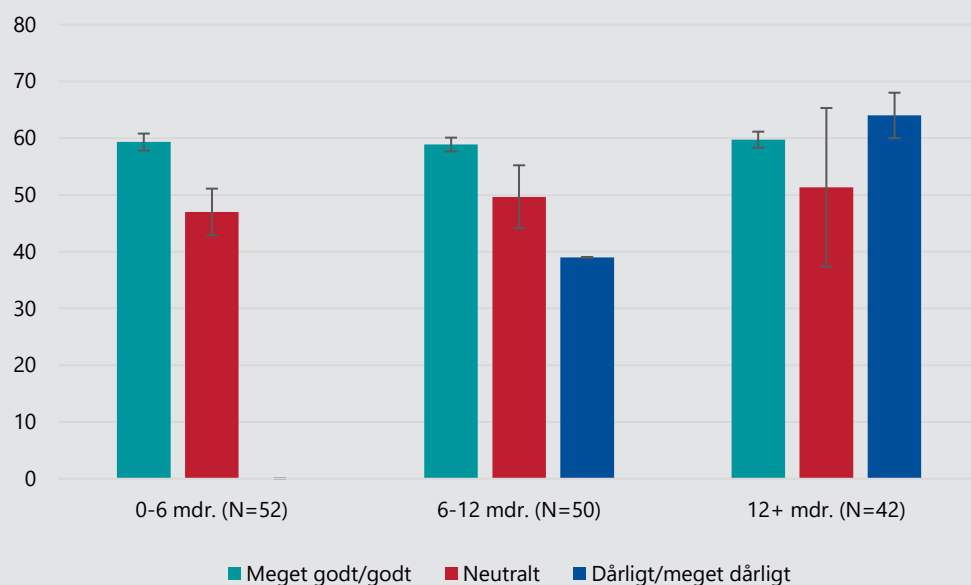
Matchkvalitet og udviklende relationer

Figur 4.4 viser niveauet af udviklende relationer fordelt på venskabsfamiliens vurdering af matchkvaliteten på tværs af tre tidsnedslag. Samlet set peger resultaterne på, at match, der vurderes som gode eller meget gode, gennemgående er forbundet med et højere og mere stabilt niveau på skalaen for udviklende relationer, mens neutrale og dårligere match udviser lavere og mere svingende gennemsnit.

² Processen vedrørende match og matchkvalitet er nærmere beskrevet i afsnit 2.2.

Figur 4.4 Skala for udviklende relationer fordelt på venskabsfamiliers vurdering af matchet med barnet/den unge. Fordelt over nedslag i tid. Gennemsnit.

Figuren viser gennemsnitlig score på skalaen for udviklende relationer fordelt på venskabsfamiliens vurdering af matchkvalitet og på tre tidspunkter efter match. Match, der vurderes som gode eller meget gode, ligger stabilt omkring 59 point ved alle tre nedslag. Neutrale match ligger gennemgående lavere. For dårlige/meget dårlige match foreligger der få observationer, og gennemsnittet varierer betydeligt, hvilket skal fortolkes med forsigtighed.

Anm.: Der er ingen observationer i forbindelse med første datanedslag, der vurderer matchet som dårligt/meget dårligt. N=144.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Figur 4.4 viser også, at for match, der vurderes som meget gode eller gode, ligger gennemsnittet stabilt omkring 59 point ved alle tre nedslag. Niveaue fremstår således både relativt højt og konsistent over tid. For match, der vurderes som neutrale, ligger gennemsnittet lavere ved alle tre nedslag. Der ses en mindre stigning over tid, men niveauet ligger fortsat under gruppen med gode match. For match, der vurderes som dårlige eller meget dårlige, foreligger der ikke observationer ved første nedslag. Ved andet nedslag ligger gennemsnittet på 39, mens det ved tredje nedslag ligger på 64. Den markante variation mellem de to tidspunkter skal fortolkes med stor forsigtighed, da gruppen er meget lille, og enkelte observationer derfor kan påvirke gennemsnittet betydeligt.

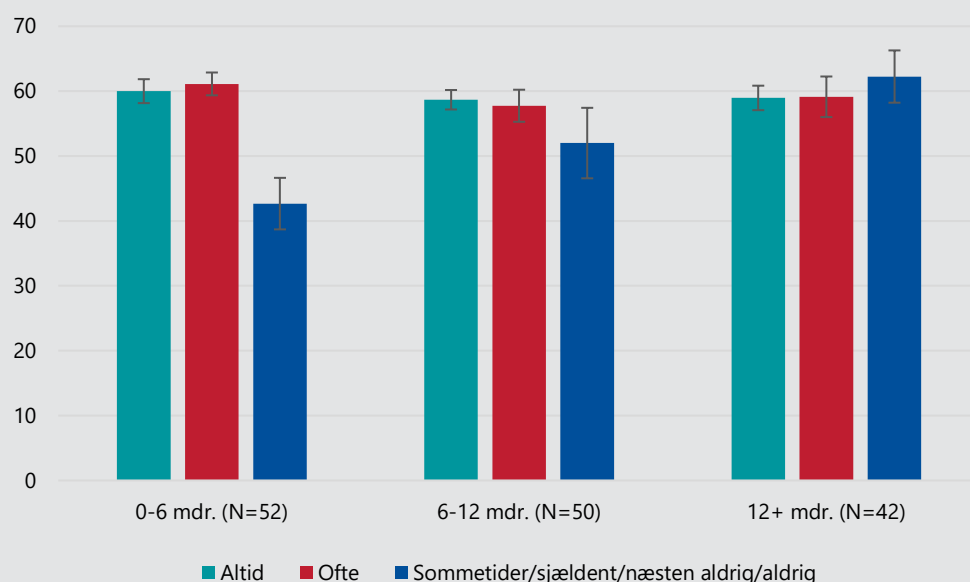
Fysisk samvær

Figur 4.5 viser niveauet for udviklende relationer fordelt på, hvor stor en del af kontakten mellem venskabsfamilien og barnet/den unge der foregår fysisk (fx at være

sammen ansigt til ansigt) frem for via telefon, beskeder eller lignende, ved tre tidsnedslag. Samlet set viser figuren, at hyppige fysiske møder hænger sammen med et højere og mere stabilt niveau af udviklende relationer.

Figur 4.5 Skala for udviklende relationer fordelt på hyppighed af fysisk samvær mellem venskabsfamilie og barnet/den unge ved tre nedslag i tid.

Figuren viser, at relationer med hyppigt fysisk samvær gennemgående har højere og mere stabile gennemsnitlige scorer på skalaen for udviklende relationer end relationer med sjældnere kontakt.

Anm.: n = 144.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

For match, hvor man *altid* mødes fysisk, ligger gennemsnittet stabilt omkring 59–60 point ved alle tre nedslag (60; 59; 59). For match, hvor man *ofte* mødes, ligger gennemsnittet på et tilsvarende niveau (61; 58; 59). I begge grupper fremstår niveauet således relativt højt og uden tydelige systematiske ændringer over tid. Det er vigtigt at bemærke, at kategorierne ikke nødvendigvis afspejler antallet af fysiske møder, men i højere grad mødeformen. Resultaterne skal derfor fortolkes som et mål for typen af kontakt snarere end det samlede omfang.

For match, hvor man mødes *sommetider, sjældent eller næsten aldrig*, ligger gennemsnittet markant lavere ved første nedslag (43), men stiger ved andet og tredje nedslag (52 og 62). Gruppen udviser dermed større variation over tid end de to øvrige grupper. Udviklingen for denne gruppe kan fortolkes som et tegn på, at udviklende relationer kan opbygges over tid, når først parterne har lært hinanden at

kende. Her ses et lavere udgangspunkt, men en stigning ved senere nedslag. Det er dog vanskeligt at drage klare konklusioner, da antallet af observationer i denne gruppe er begrænset, og udsvingene derfor kan være påvirket af få besvarelser.

Det er værd at fremhæve, at vi med disse resultater ikke kan udtale os om retningen på eventuelle statistiske sammenhænge – vi kan altså ikke afgøre om hyppigere fysiske møder resulterer i højere niveauer af udviklende relationer, eller højere niveau af udviklende relationer fordrer flere fysiske møder.

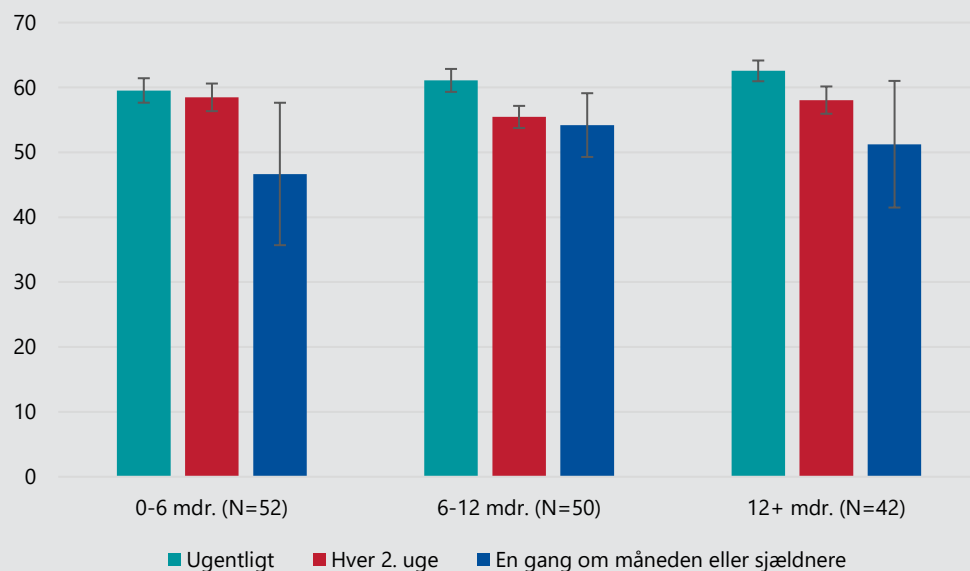
Mødehyppighed

Figur 4.6 viser niveauet for udviklende relationer fordelt på mødehyppighed ved de tre tidsnedslag. Samlet peger resultaterne på en sammenhæng mellem højere mødehyppighed og højere niveau på skalaen for udviklende relationer.

For ugentlige møder ligger gennemsnittet på 60, 61 og 63 ved de tre nedslag. For møder hver anden uge ligger gennemsnittet på 58, 55 og 58. Gruppen, der mødes én gang om måneden eller sjældnere, ligger lavere ved første nedslag (47), stiger til 54 ved andet og falder til 51 ved tredje nedslag. Udsvingene i gruppen med lav mødehyppighed skal dog fortolkes med forsigtighed, da datagrundlaget er begrænset.

Figur 4.6 Skala for udviklende relationer fordelt på mødehyppighed ved tre nedslag i tid efter match.

Figuren viser tegn på, at højere mødehyppighed samvarierer med højere gennemsnitlige scorer på skalaen for udviklende relationer.

Anm.: n = 144.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Samlet vurdering af matchkvalitet og rammer for relationen

På tværs af analyserne fremstår rammerne for relationen som betydningsfulde. Oplevet matchkvalitet, fysisk samvær og mødehyppighed lader alle til at samvariere med niveauet af udviklende relationer. Resultaterne kan dog ikke fortolkes kausalt. Det kan ikke afgøres, om gode match og hyppig kontakt skaber udviklende relationer, eller om relationer, der allerede fungerer godt, opleves som gode og prioriteres højere. Dog indikerer resultaterne, at relationer, hvor venskabsfamilien oplever matchet som godt og mødes regelmæssigt med barnet/den unge, gennemgående scorer højere på skalaen for udviklende relationer.

4.4 Hverdagspraksis og udviklende relationer

Et centralt element i venskabsfamiliekonceptet er, at relationen ikke primært er en indsats i snæver forstand, men i stedet tager form af en hverdagslig relation, hvor barnet/den unge kan indgå i en "almindelig" familie-setting. Ambitionen er, at relationen får karakter af et naturligt, gensidigt samspil frem for en særskilt aktivitet. På

den baggrund er det relevant at undersøge, om konkret deltagelse i hinandens hverdag hænger sammen med niveauet af udviklende relationer.

Samtidig er det væsentligt at understrege, at venskabsfamilier – og gode relationer – kan se ud på forskellige måder. Der findes ikke én bestemt måde at være i en vel-fungerende relation på. De analyser, der præsenteres her, undersøger derfor ikke, om bestemte aktiviteter i sig selv er "rigtige", men om fælles hverdagspraksis sam-varierer med niveauet af udviklende relationer.

Tabel 4.1 viser resultaterne af en række separate lineære regressioner, hvor den af-hængige variabel er skalaen for udviklende relationer. Hver model indeholder ét ud-sagn omkring de handlinger, som venskabsfamilien og barnet/den unge foretager sammen, som forklarende variabel samt kontrol for tidsnedslag. Analyserne skal læ-ses deskriptivt og indikativt, idet de alene belyser samvariation mellem handlinger og niveauet af udviklende relationer og ikke kan fortolkes kausalt.

Tabel 4.1 Betydningen af venskabsfamilien og barnets/den unges handlinger for udviklende relationer. Lineær regression.

Handling	Koefficient (standardfejl)
Barnet/den unge hjælper med de daglige gøremål i familien, fx Indkøb, lave mad, dække bord.	3,41 *** (0,72)
Antal observationer	140
Jeg hjælper med de daglige gøremål i barnets/den unges liv, fx lektier, møder, køre til afta-ler/fritidsaktiviteter.	3,12 *** (0,81)
Antal observationer	144
Barnet/den unge er med i aktiviteter uden for hjemmet, fx gåtur, biografen, tivoli, bibliote-ket.	3,31 *** (0,94)
Antal observationer	143
Barnet/den unge er med i aktiviteter, når I er hjemme, fx spille spil, kreative projekter, lege.	3,32 *** (1,10)
Antal observationer	143
Kontrol for tidsnedslag	Ja

Anm.: Modellerne er kørt som særskilte regressionsmodeller med klusterede standardfejl på venskabsfamilieniveau. *** = $p < 0.01$.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

På tværs af de fire handlinger, der vedrører konkret deltagelse i hinandens liv, ses en positiv og statistisk signifikant sammenhæng med niveauet af udviklende relationer. Den stærkeste sammenhæng findes for handlingen '*barnet hjælper med de daglige gøremål i familien*'. Her er højere hyppighed forbundet med en stigning på 3,41 point på skalaen. Der ses tilsvarende positive sammenhænge for:

- at venskabsfamilien hjælper barnet/den unge med daglige gøremål i barnets/den unges eget liv
- at barnet/den unge deltager i aktiviteter uden for hjemmet
- at barnet/den unge deltager i aktiviteter i hjemmet.

Koefficientstørrelserne ligger relativt ens og peger samlet på, at relationer, hvor man indgår i hinandens hverdag, gennemgående ligger højere på skalaen for udviklende relationer.

Disse handlinger kan forstås som indikatorer på, at relationen er gensidig og integreret i parternes liv. Når barnet/den unge bidrager i familiens hverdag, og når familien engagerer sig i barnets/den unges liv, tyder det på, at relationen får mere karakter af et hverdagsfællesskab, hvor livene i højere grad er forbundne. En nærliggende hypotese er, at netop denne form for forbundethed i hverdagslivet understøtter stærkere og mere udviklende relationer.

Det kan imidlertid ikke afgøres, om de enkelte aktiviteter skaber relationens kvalitet, eller om relationer, der allerede fungerer godt, i højere grad giver plads til disse handlinger. Resultaterne viser alene, at de to forhold samvarierer.

Ingen entydig *rigtig* relationsform

Ikke alle samværsformer eller præferencer for samvær er forbundet med variation i niveauet af udviklende relationer. Der er eksempelvis spurgt ind til, om barnet/den unge foretrækker stilhed og ro hjemme hos venskabsfamilien, og om barnet/den unge foretrækker at være aktiv og lave ting sammen. Ingen af disse præferencer viser statistisk signifikant sammenhæng med niveauet af udviklende relationer (ikke vist i tabellen).

Fraværet af signifikante resultater her understøtter, at der ikke findes én bestemt "rigtig" måde at være sammen på, for så vidt angår udviklende relationer. Nogle relationer kan være præget af ro og nærvær, andre af aktivitet og fælles projekter. Det afgørende i denne analyse synes ikke at være samværsformen i sig selv, men om relationen indebærer en form for gensidig deltagelse og forbindelse mellem venskabsfamiliens og barnets/den unges liv.

4.5 Baggrundsforhold og risikofaktorer i relation til udviklende relationer

I de foregående afsnit har analyserne vist, at relationsnærhed, matchkvalitet, mødehyppighed og fælles hverdagspraksis i et vist omfang samvarierer med niveauet af udviklende relationer. I dette afsnit undersøges det, om variationerne i de udviklende relationer også kan forklares ved barnets/den unges eller venskabsfamiliens baggrund og eventuelle risikofaktorer. Uddybende information vedrørende indsamlede baggrundsoplysninger kan findes i afsnit 6.1.1.

Barnets/den unges trivsel (SDQ)

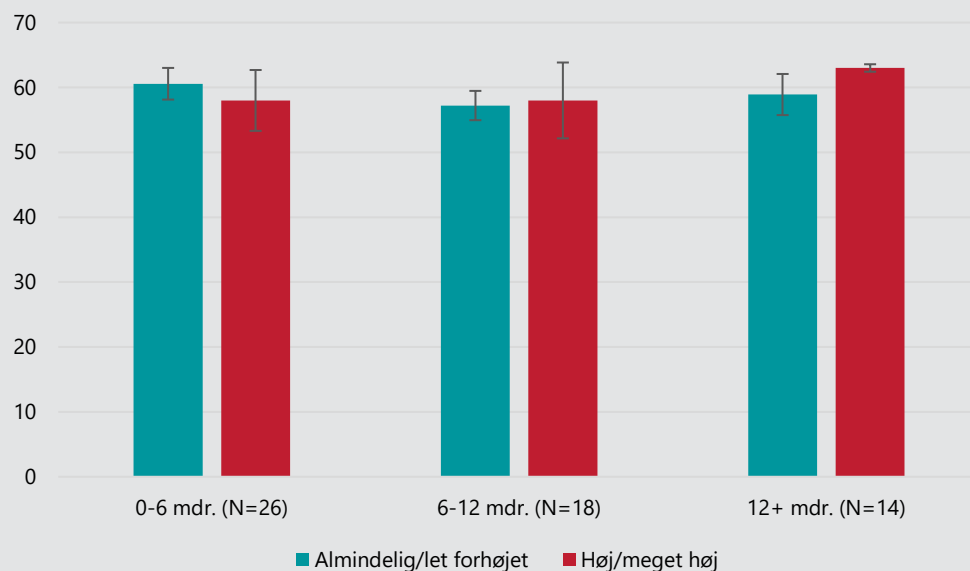
I kapitel 3 undersøgte vi niveauet og udviklingen i trivsel målt ved SDQ-måleredskabet, ligesom vi her beskrev redskabet. For mere information on SDQ henviser vi derfor til kapitel 3.

Figur 4.7 viser de gennemsnitlige skala-scorer for udviklende relationer fordelt på barnets/den unges trivsel målt ved SDQ. Vi ser på en opdeling mellem at være i normal eller grænseområdet (almindelig/let forhøjet) eller i det kliniske område for trivselsudfordringer (høj/meget høj) ved tre tidsnedslag.

Samlet set ligger niveauet relativt tæt mellem de to SDQ-grupper ved alle tre nedslag. Der ses ikke et entydigt mønster, hvor lavere trivsel systematisk hænger sammen med lavere niveau på skalaen for udviklende relationer. Forskellene mellem grupperne varierer over tid og er små. Blandt børn/unge med almindelig eller let forhøjet SDQ-score ligger gennemsnittet på 61 ved 0–6 måneder, 57 ved 6–12 måneder og 59 ved 12+ måneder. For børn/unge med høj eller meget høj SDQ-score ligger gennemsnittet på 58 ved 0–6 måneder, 58 ved 6–12 måneder og 63 ved 12+ måneder.

Figur 4.7 Skala for udviklende relationer fordelt på barnets/den unges samlede problemscore og tid efter match. Gennemsnit.

Figuren viser gennemsnitlig score på skalaen for udviklende relationer fordelt på barnets/den unges trivsel målt ved SDQ (kategoriseret i 'almindelig/let forhøjet' og 'høj/meget høj') ved tre tidspunkter efter match. Højere score angiver stærkere udviklende relationer. Niveaulet ligger relativt tæt mellem de to SDQ-grupper ved alle tre nedslag, og der ses ikke et systematisk mønster, hvor lavere trivsel hænger sammen med lavere niveau af udviklende relationer.

Anm.: n = 58. SDQ er kategoriseret ud fra de danske normal i forhold til alder og køn.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Resultaterne vedrørende barnets/den unges trivsel målt ved SDQ indikerer, at relationernes niveau ikke i sig selv synes at være bestemt af barnets/den unges trivsel ved måletidspunktet.

Barnets/den unges alder og etnicitet

Figur 4.8 viser niveauet af udviklende relationer fordelt på aldersgrupper.

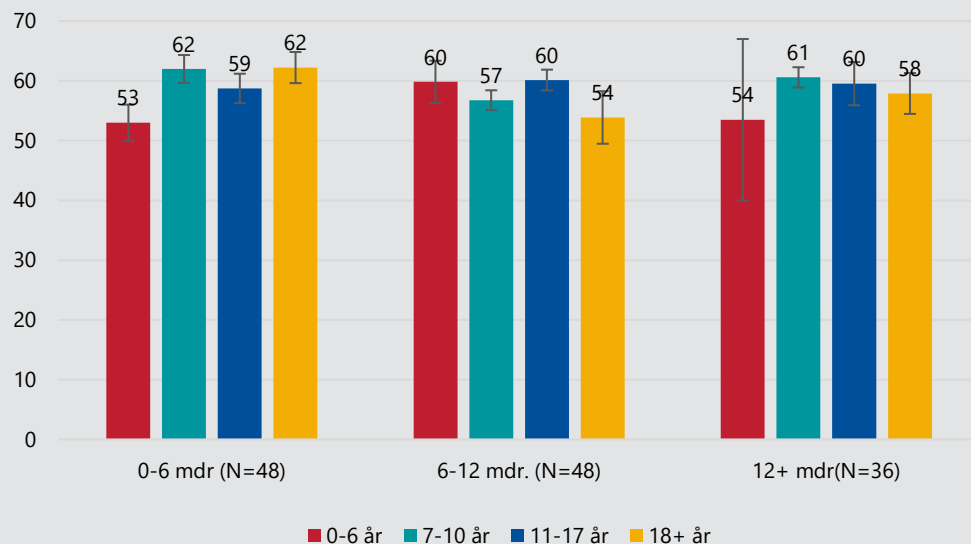
På tværs af aldersgrupperne ligger gennemsnittene relativt tæt og uden et entydigt mønster, hvor bestemte aldersgrupper konsekvent scorer højere eller lavere end andre. Blandt de 7–10-årige og 11–17-årige ligger gennemsnittene stabilt omkring 57–62 point på tværs af nedslagene. For de 18+ årige ses et lidt lavere niveau ved 6–12 måneder (54), men uden et systematisk mønster over tid. De 0–6-årige ligger noget lavere ved første og tredje nedslag (53 og 54), men her er antallet af observationer meget begrænset, særligt ved 12+ måneder, og standardfejlen er tilsvarende høj,

hvilket betyder, at der er større usikkerhed omkring gennemsnittet, og at resultaterne derfor skal fortolkes med forsigtighed.

På tværs af aldersgrupperne ses mindre udsving mellem nedslagene, men ingen systematisk forskel, hvor bestemte aldersgrupper konsekvent ligger højere eller lavere end andre. De observerede variationer skal desuden fortolkes med forsigtighed, da datagrundlaget er begrænset – særligt for de yngste og ældste grupper ved de senere nedslag. Samlet peger resultaterne på, at udviklende relationer kan etableres på tværs af alder, uden at relationerne for bestemte aldersgrupper fremstår systematisk stærkere eller svagere. Variationerne skal dog fortolkes med forsigtighed i de yngste børnegrupper, hvor datagrundlaget er spinkelt.

Figur 4.8 Skala for udviklende relationer fordelt på forskellige aldersgrupper. Nedslag i tid efter match. Gennemsnit.

Figuren viser gennemsnitlig score på skalaen for udviklende relationer fordelt på aldersgrupper ved tre tidspunkter efter match. Højere score angiver stærkere udviklende relationer. Gennemsnittene ligger relativt tæt på tværs af aldersgrupper, og der ses ikke et systematisk mønster, hvor bestemte aldersgrupper konsekvent scorer højere eller lavere end andre. Variationer i de yngste og ældste grupper skal fortolkes med forsigtighed på grund af få observationer.

Anm.: Datagrundlaget er begrænset i de yngste og ældste aldersgrupper ved senere nedslag.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

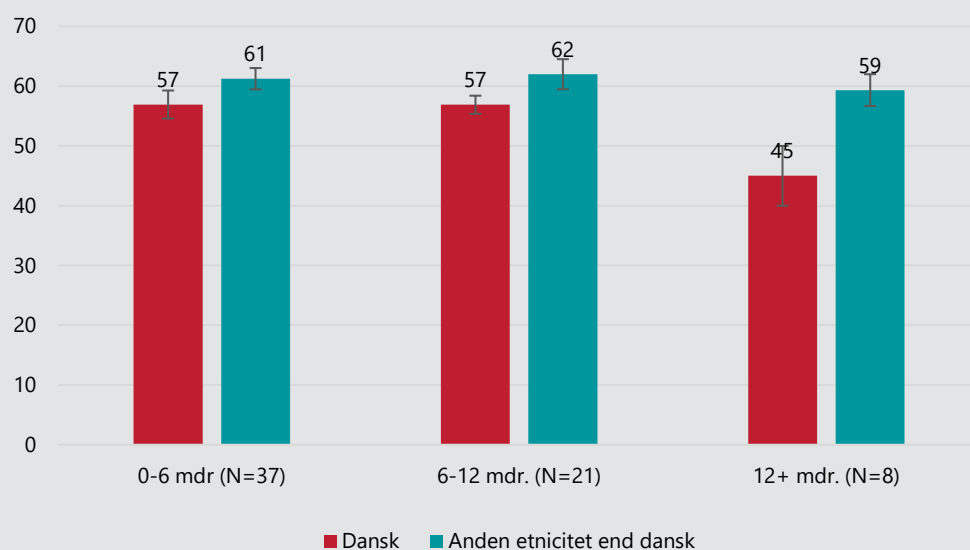
Figur 4.9 viser niveauet af udviklende relationer fordelt på barnets/den unges etnicitet ved tre tidsnedslag. Samlet set kan der ikke påvises stabile eller entydige forskelle i niveauet af udviklende relationer på tværs af etnicitet. Blandt børn/unge med dansk etnicitet ligger gennemsnittet på 57 ved første og andet nedslag, mens

det falder til 45 ved tredje nedslag. Sidstnævnte resultat skal dog fortolkes med stor forsigtighed, da der kun er få observationer og en relativt høj standardfejl, hvilket betyder, at gennemsnittet er usikkert og kan være påvirket af enkelte besvarelser

For børn/unge med anden etnicitet end dansk ligger gennemsnittet på 61 ved første nedslag, 62 ved andet nedslag og 59 ved tredje nedslag. Her er antallet af observationer også begrænset, særligt ved andet nedslag, hvilket øger usikkerheden omkring resultaterne.

Figur 4.9 Skala for udviklende relationer fordelt på forskelle nedslag i tid efter match. Fordelt på barnets/den unges etnicitet. Gennemsnit.

Figuren viser gennemsnitlig score på skalaen for udviklende relationer fordelt på barnets/den unges etnicitet ved tre tidspunkter efter match. Højere score angiver stærkere udviklende relationer. Der ses ikke et stabilt eller entydigt mønster i niveauet på tværs af etnicitet. Observerede udsving ved enkelte tidspunkter skal fortolkes med forsigtighed på grund af få observationer og relativt store standardfejl.

Anm.: Antallet af observationer er begrænset, særligt ved senere nedslag.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Venskabsfamiliernes tilknytning til arbejdsmarkedet

Analyserne af venskabsmorens tilknytning til arbejdsmarkedet viser ligeledes uregelmæssige og ikke-systematiske forskelle. Gennemsnittene varierer mellem grupper og over tid, men uden et klart mønster.

Der er således ikke tegn på, at arbejdsmarkedssituationer konsekvent hænger sammen med højere eller lavere niveauer af udviklende relationer, hvilket fremgår af

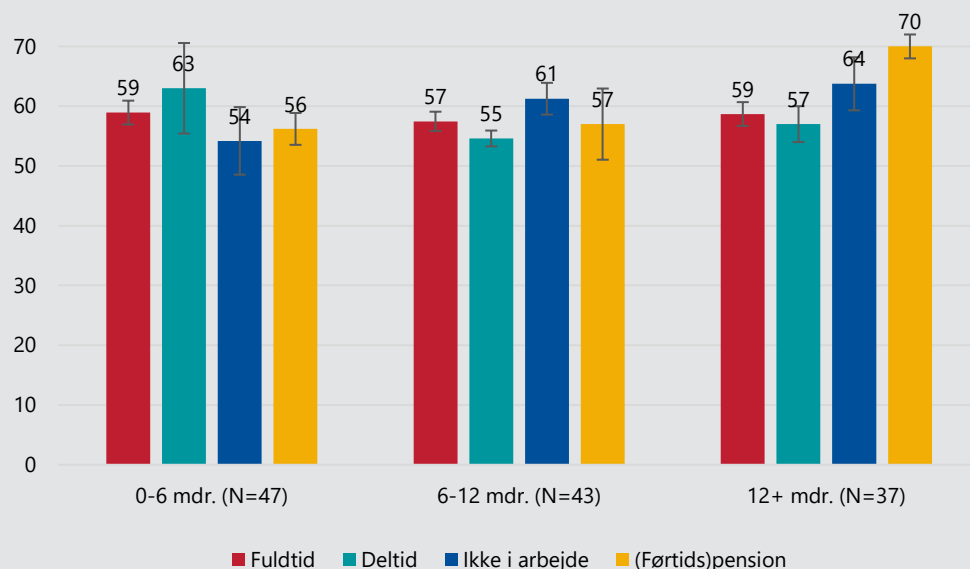
Figur 4.10. Figuren viser de gennemsnitlige skala-scoringer for udviklende relationer fordelt på venskabsmødres tilknytning til arbejdsmarkedet ved tre tidsnedslag. Samlet set varierer gennemsnittene mellem grupperne, men forskellene fremstår uregelmæssige og uden et klart eller konsistent mønster over tid. Variationerne skal derfor fortolkes med forsigtighed.

Blandt venskabsmødre i fuldtidsarbejde ligger gennemsnittet stabilt omkring 57–59 point ved alle tre nedslag (59, 57 og 59). For deltidsansatte ligger gennemsnittet højere ved første nedslag (63), men falder til 55 ved andet og 57 ved tredje nedslag. Gruppen er dog lille, hvilket medfører nogen usikkerhed.

Blandt mødre, der ikke er i arbejde, ligger gennemsnittet lavere ved første nedslag (54), men højere ved andet og tredje nedslag (61 og 64). For mødre på (førtids)pen-sion ligger gennemsnittet på 56 og 57 ved de to første nedslag og stiger til 70 ved tredje nedslag.

Figur 4.10 Skala for udviklende relationer fordelt på venskabsfamiliemødres tilknytning til arbejdsmarkedet. Fordelt over nedslag i tid. Gennemsnit.

Figuren viser gennemsnitlig score på skalaen for udviklende relationer fordelt på venskabsmødrens arbejdsmarkedstilknytning ved tre tidspunkter efter match. Højere score angiver stærkere udviklende relationer. Gennemsnittene varierer mellem grupperne, men uden et stabilt eller entydigt mønster over tid. Forskellene fremstår uregelmæssige og skal fortolkes med forsigtighed.

Anm.: Kategorien 'ikke i arbejde' er sammenlagt af kategorierne 'ledig', 'sygemeldt' og 'studerende'. Kategorien '(førtids)pension' er sammenlagt af kategorierne 'førtidspension' og 'pension'.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Risikofaktorer forbundet med match og udviklende relationer

For at undersøge, om variationen i udviklende relationer kan forklares ved kendte belastninger eller risikofaktorer, er der gennemført separate lineære regressionsanalyser. Risikofaktorerne er vurderet af Mentorbarns procesledere i forbindelse med matchprocessen (risikofaktorer og match er nærmere beskrevet i 2.2)

De undersøgte risikofaktorer er ikke systematisk forbundet med niveauet af udviklende relationer (regressionsresultater ikke vist). Samlet set peger resultaterne på, at udviklende relationer kan etableres på tværs af forskellige grader af udsathed, men også at variationen i relationerne ikke kan forklares ved disse faktorer alene.

Det gælder både forhold knyttet til venskabsfamilien (fx ustabilitet, udsat baggrund og mentaliseringsevne) og relationelle spændinger (fx modstand fra biologiske

forældre) og forhold knyttet til barnet/den unge (fx udsathed, diagnoser eller ustabil livssituation.

Dette betyder ikke, at risikofaktorer kan være uden betydning i den enkelte relation, men på tværs af venskabsfamiliernes besvarelser kan variationen i udviklende relationer ikke forklares ved disse forhold.

Samlet vurdering af baggrundsforhold og risikofaktorer i forhold til udviklende relationer

Samlet set peger analyserne af baggrundsforhold og risikofaktorer på, at variationen i udviklende relationer i mindre grad kan forklares herved. I højere grad samvarierer de udviklende relationer med relationsnærhed, rammerne for relationen og omfanget af hverdagslige handlinger.

4.6 Delkonklusion om udviklende relationer

Dette kapitel har undersøgt, hvad der kendetegner udviklende relationer mellem venskabsfamilier og børn/unge. Med afsæt i en teoretisk ramme inspireret af Search Institutes Developmental Relationships (Roehlkepartain m.fl., 2017) og en samlet selvudviklet skala for udviklende relationer har kapitlet dels beskrevet niveauet af udviklende relationsarbejde i Mentorbarns venskabsfamilier, dels belyst, hvilke forhold der samvarierer med højere og lavere niveauer.

For det første viser analyserne, at niveauet af udviklende relationer generelt ligger relativt højt allerede ved første datanedslag (0–6 måneder efter match) og fremstår stabilt på tværs af de efterfølgende tidsnedslag. Fraværet af systematiske ændringer i gennemsnittet over tid skal dog fortolkes med forsigtighed, dels fordi skalaen er summativ og ikke viser eventuelle forskydninger mellem dimensionerne, dels fordi observationer med 'ved ikke'-besvarelser på enkelte items ikke indgår i skalaen (jf. kapitel 6.3).

For det andet peger kapitlet på, at forholdene og rammerne omkring relationen mellem venskabsfamilie og barn/ung samt deres konkrete hverdagspraksis samvarierer med niveauet af udviklende relationer. Relationer med høj relationsnærhed (CPRS closeness) ligger højere på skalaen for udviklende relationer. Derudover ligger udviklende relationer gennemgående højere i match, som venskabsfamilien vurderer som gode, og hvor kontakten er regelmæssig – både målt ved hyppige fysiske møder og høj mødehyppighed. Endelig viser analyserne, at udviklende relationer samvarierer med, at barn/ung og venskabsfamilie indgår i gensidige hverdagslige

handling og aktiviteter, hvilket kan ses som indikatorer på, at barnets/den unges og venskabsfamiliens liv er forbundne, og at relationen fungerer.

For det tredje viser analyserne, at baggrundsforhold og risikofaktorer i mindre grad forklarer variationen i udviklende relationer. Barnets/den unges trivsel målt ved SDQ, barnets/den unges alder og etnicitet samt venskabsfamiliens arbejdsmarkeds-tilknytning er ikke forbundet med klare eller systematiske forskelle i niveauet af udviklende relationer. Tilsvarende viser regressionsanalyser ingen statistisk signifikante sammenhænge mellem procesledernes vurderede risikofaktorer i matchprocessen og niveauet af udviklende relationer. Det betyder ikke, at baggrund eller belastninger er uden betydning i den enkelte relation, men at de i gennemsnit ikke fremstår som de forhold, der bedst forklarer variationen i det samlede niveau.

Samlet set peger kapitlet på et ret enkelt mønster: Relationer scorer typisk højest på udviklende relationer, når venskabsfamilien og barnet/den unge oplever en tæt relation, når matchet fungerer, når de mødes regelmæssigt, og når barnet/den unge faktisk er en del af familiens hverdag (fx fælles aktiviteter og praktiske gøremål). Omvendt ser vi ikke samme klare forskelle afhængigt af barnets/den unges eller venskabsfamiliens baggrund og de risikofaktorer, der er vurderet i matchprocessen. Analyserne kan ikke fortolkes kausalt, men de giver et udgangspunkt for at forstå, hvad der kendetegner de relationer, der ligger højest på skalaen for udviklende relationer.

5 Diskussion og konklusion

Denne undersøgelse har haft til formål at belyse venskabsfamilier, kvalitet af matchet samt børnenes/de unges trivsel og at udvikle et redskab til at måle relationernes potentiale til at udvikle relationer.

Evalueringen placerer sig i en kontekst, hvor der politisk er øget fokus på stabile voksenrelationer (fx mentorrelationer) som en central beskyttende faktor i sårbare og udsatte børns og unges liv, jf. barnets lov. Mentorbarns venskabsfamiliekoncept er et konkret bud på, hvordan sådanne relationer kan etableres inden for civilsamfundets rammer.

International forskning i mentorindsatser er i høj grad forankret i skole- og uddannelseskontekster, hvor relationen typisk er formaliseret, tidsafgrænset og rettet mod specifikke mål som uddannelse, beskæftigelse eller overgang til voksenlivet. Alternativt findes den tættest beslægtede litteratur på familieplejeområdet, hvor relationen er forbundet med myndighedsansvar og en døgnbaseret omsorgsopgave.

Venskabsfamiliekonceptet adskiller sig fra begge ved at være frivilligt, civilsamfundsforankret, integreret i hverdagen og uden formelt omsorgsansvar. Relationerne er ikke knyttet til en bestemt institutionel arena eller et snævert programformål, men udvikler sig over tid i en familielignende ramme. Forskningen peger på, at relationer, der ikke er styret af faste mål eller programmer, men får lov til at udvikle sig over tid, kan have særlig betydning for børn og unge. Alligevel er denne type relationer kun i begrænset omfang blevet målt og undersøgt systematisk. Udviklingen og den indledende validering af et mål for udviklende relationer i en dansk venskabsfamiliekontekst udgør derfor et selvstændigt bidrag til feltet.

Hvem er børnene/de unge – og hvad kendetegner deres trivsel?

De børn og unge, der indgår i evalueringen, har i gennemsnit flere trivselsudfordringer end jævnaldrende i befolkningen. Det gælder særligt i forhold til problemer med jævnaldrende, hyperaktivitet/opmærksomhedsforstyrrelser og lave sociale styrkesider. Derimod fremstår børnene og de unge ikke mere udadreagerende end andre børn og unge.

Vi finder ingen statistisk signifikante ændringer i den gennemsnitlige trivsel over tid målt med Strengths and Difficulties Questionnaire. Trivslen ligger relativt stabilt på tværs af de tre måletidspunkter. Dette er ikke et overraskende fund. Det betyder ikke nødvendigvis, at venskabsfamilierne ikke har betydning for trivslen, men at eventuelle forandringer ikke kan aflæses som en entydig bevægelse i den samlede problemscore inden for den undersøgte periode. Dette kan have mange årsager,

bl.a. at SDQ kan have svært ved at fange udvikling i trivsel, og at børnene og de unge modtager andre indsatser. Resultatet skal desuden fortolkes i lyset af, at trivsel udelukkende er vurderet af venskabsfamilierne (og ikke barnet/den unge selv). Uden at projektliggøre børnene og de unge i indsatsen vil det være til stor gavn at lave analyser på længere sigt på baggrund af Danmarks Statistiks registre. Dette vil dog kræve en registrering af børnenes og de unges cpr-numre ved oprettelse.

Hvordan ser de udviklende relationer ud?

Vi har udviklet et mål for *udviklende relationer*, det vil sige relationer, der understøtter en positiv udvikling for barnet/den unge, inspireret af Search Institutes *Developmental Relationships* (Roehlkepartain m.fl., 2017), og efterfølgende undersøgt målets dimensionalitet og reliabilitet. Niveaue af udviklende relationer generelt ligger relativt højt allerede fra første måling og fremstår stabilt over tid. Der er variation mellem relationerne, men ikke en systematisk stigning eller et systematisk fald i det samlede niveau. Det mest tydelige fund er sammenhængen mellem relationsnærhed og udviklende relationer. Når venskabsfamilien oplever relationen som tæt og tryk, ligger relationen også højere på skalaen for udviklende relationer. Det peger på, at følelsesmæssig nærhed og konkret relationsarbejde i praksis hænger sammen.

Derudover samvarierer udviklende relationer med rammerne omkring relationen. Match, der vurderes som gode, hyppig fysisk kontakt og regelmæssige møder er forbundet med højere niveauer af udviklende relationer. Det samme gælder relationer, hvor barnet/den unge indgår i familiens hverdag – fx gennem fælles aktiviteter og deltagelse i daglige gøremål. Det er ikke bestemte samværsformer i sig selv, der er afgørende, men om relationen indebærer en reel gensidig deltagelse i hinandens liv.

Omvendt finder vi ikke systematiske sammenhænge mellem udviklende relationer og baggrundsforhold eller risikofaktorer. Hverken barnets/den unges udsathed, venskabsfamiliens livssituation eller procesledernes vurderede risici i matchet kan statistisk forklare variationen i udviklende relationer. Det peger på, at relationens kvalitet ikke i sig selv synes at være bestemt af graden af belastning i barnets/den unges eller venskabsfamiliens baggrund.

Skalaen er udviklet og indledende valideret i kontekst af denne evaluering. Det vil være gavnligt at arbejde videre med skalaen for at få tilpasset skalaen og give en bedre forståelse af, hvordan vi kan fortolke niveauerne på skalaen.

Undersøgelsens begrænsninger

Undersøgelsens resultater skal fortolkes i lyset af to væsentlige begrænsninger: For det første bygger målingerne af trivsel, relationsnærhed og udviklende relationer

udelukkende på venskabsfamiliernes perspektiver. Det har været centralt ikke at *projektliggøre* børnene og de unge ud fra en vurdering af, at udefrakommende elementer som projektevalueringer, spørgeskemaundersøgelser m.m. kunne fylde i forhold til de relationer, som venskabsfamilierne og børnene/de unge er ved at opdyrke. Fordi børns/unges og fagprofessionelles perspektiver ikke er inddraget, afspejler analyserne således kun én parts oplevelse af relationer og trivsel.

For det andet er datamaterialet relativt begrænset. Antallet af observationer er beskedent, og projektperiodens længde gør det vanskeligt at sige noget om eventuelle langsigtede virkninger af venskabsfamiliekonceptet. En stærkere undersøgelse af effekter ville forudsætte et større datagrundlag og ideelt set en sammenligningsgruppe – eksempelvis børn/unge med lignende baggrund, som endnu ikke har fået en venskabsfamilie – for bedre at kunne isolere relationens betydning. Et sådant design er imidlertid metodisk meget omfattende og etisk sværere at forsvare i forhold til denne type civilsamfunds-baseret indsats.

Samlet vurdering

Samlet set peger undersøgelsen på tre hovedpointer:

1. Børnene/de unge i den faktiske målgruppe er i overensstemmelse med den tænkte målgruppe. Derudover virker målgruppen relevant for en relationsbaseret indsats, da de både oplever sociale og relationelle udfordringer.
2. Udviklende relationer ser ud til at kunne etableres på tværs af forskellig baggrund og udsathed. Relationernes kvalitet hænger i højere grad sammen med oplevet nærhed, fysiske og hyppige møder samt hverdagslig forbundethed end med baggrundsforhold.
3. Vi finder ikke en målbar gennemsnitlig forbedring i trivsel over tid. Det betyder ikke, at relationerne er uden betydning, men at deres virkning ikke kan dokumenteres som en gennemsnitlig ændring i SDQ-scoren i dette datamateriale.

Undersøgelsen understøtter dermed en grundlæggende pointe: Stabile, tætte og hverdagsintegrerede relationer kan etableres i en frivillig ramme – også omkring børn og unge med komplekse livsomstændigheder. Relationerne har i mange tilfælde karakter af tætte og udviklende relationer, som i teorien og tidligere forskning forbindes med positiv udvikling for børn og unge. Der kan imidlertid ikke påvises en gennemsnitlig forbedring i børnenes/de unges trivsel i den undersøgte periode, og resultaterne kan ikke fortolkes kausalt. Om og hvordan disse relationer på længere sigt påvirker børnenes/de unges trivsel og livsbane, kræver yderligere og mere langstrakt opfølgning, gerne med flere perspektiver end venskabsfamiliernes alene.

Dokumentation

6 Data og metode

6.1 Dataindsamling

Den spørgeskemabaserede forløbsundersøgelse blandt venskabsfamilierne har til formål at belyse, hvordan relationen mellem barnet/den unge og venskabsfamilien udvikler sig over tid. Undersøgelsen fokuserer på relationens karakter, fælles aktiviteter, barnets/den unges trivsel samt venskabsfamiliens motivation for deltagelse.

Dataindsamlingen er gennemført som en løbende spørgeskemainsamling blandt frivillige venskabsfamilier og administreres af Mentorbarn i samarbejde med Tryk-Fonden. Spørgeskemaerne distribueres digitalt via SurveyXact som personlige invitationsmails til familierne.

6.1.1 Udvikling af spørgeskema og datagrundlag

Spørgeskemaerne er udviklet og kvalitetssikret af VIVE og efterfølgende opsat og distribueret af Mentorbarn. De består af tre dele, der tilsammen dækker centrale temaer i evalueringen. Udvælgelsen af spørgsmål er sket ud fra tre overordnede hensyn: (1) at undersøgelsen skal kunne videreføres efter projektperioden, (2) at spørgeskemaet skal indeholde de mest relevante oplysninger om Mentorbarns indsats og så vidt muligt inkludere validerede måleinstrumenter, og (3) at belastningen for venskabsfamilierne skal begrænses.

Forud for udsendelse af spørgeskemaerne indsamler Mentorbarn relevant baggrundsdata om venskabsfamilien, barnet/den unge og matchet. I første måling indgår der yderligere baggrundsspørgsmål, som har til formål at indsamle oplysninger, der ikke allerede er tilgængelige i Mentorbarns administrative systemer. Et overblik og de baggrundsvariable, som er relevante for denne evaluering, fremgår af Tabel 6.1.

Tabel 6.1 Overblik over baggrundsvariable

Baggrundsviden	Beskrivelse og viden
Matchdato	Dato for match mellem venskabsfamilie og mentorbarn
Kommune	Venskabsfamiliens bopælskommune
Årstal, venskabsmor født i	Årstal, venskabsmor født i
Årstal, venskabsfar født i	Årstal, venskabsfar født i

Baggrundsviden	Beskrivelse og viden
Familiesammensætning	Par; Enlig, kvinde; Enlig, mand
Venskabsfamilie børn	Ja, min. et barn er hjemmeboende; Ja, delvist hjemmeboende; Ja, min. et barn er førskolealder; Ja, delvist førskolealder; Ja, alle børn er udeboende; Nej
Tilknytning til arbejdsmarkedet (venskabsmor)	Fuldtidsarbejde (ansat, selvstændig mv.); Deltidsansat, flere deltidsstillinger eller løse ansættelser; Ledig; Sygemeldt; Studerende; Førtidspensioneret; Pensioneret
Tilknytning til arbejdsmarkedet (venskabsfar)	Fuldtidsarbejde (ansat, selvstændig mv.); Deltidsansat, flere deltidsstillinger eller løse ansættelser; Ledig; Sygemeldt; Studerende; Førtidspensioneret; Pensioneret
Venskabsfamilies boform	Villa (alle huse); Landejendom; Villalejlighed; Rækkehus; Lejlighed; Bofællesskab
Risikofaktorer ved match – ustabilitet i venskabsfamilie (flytning, parforhold mv.)	Eventuelle kendte risikofaktorer, som kan påvirke matchet mellem venskabsfamilie og mentorbarn
Barnets/den unges køn	Piger; Dreng
Årstal, barnet/den unge født i	Årstal
Barnets/den unges boform	Villa (alle huse); Landejendom; Villalejlighed; Rækkehus; Lejlighed; Bofællesskab
Indsatser modtaget i kommunen	Ingen indsatser; Tidligt forebyggende indsatser; Støttende indsatser; Anbragt
Barnets/den unges etnicitet	Dansk; Vestlig-indvandrer; Vestlig-efterkommer; Ikke-vestlig-indvandrer; Ikke-vestlig-efterkommer

Kilde: Mentorbarn.

Mentorbarn har det operationelle ansvar for dataindsamlingen, herunder udformning af oplysningsskrivelser og sikring af korrekt håndtering af personoplysninger. Det fremgår af informationsmaterialet til respondenterne, at data anvendes til evaluering, og at besvarelserne videregives til VIVE til analyse.

6.1.1.1 Spørgsmål om motivation, match og kontakt

De første spørgsmål i spørgeskemaet handlede om venskabsfamiliens motivation for at blive venskabsfamilie samt deres vurdering af matchet mellem barnet/den unge og venskabsfamilien. Tabel 6.2 viser konkrete spørgsmålsformuleringer og svarmuligheder for spørgsmål om motivation og matchet.

Tabel 6.2 Spørgsmål og svarmuligheder vedrørende motivation, kontakt og match

Tema	Spørgsmaalsformulering	Svarmuligheder
Motivation	Jeg ønskede at hjælpe et barn/en ung, der havde det svært	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Jeg/vi ønskede at bruge mine/vores faglige interesser og kompetencer	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Jeg/vi ønskede at tilføje et barn til familien	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Jeg eller min partner kunne selv have brugt en venskabsfamilie som barn	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Jeg/vi har selv et barn, som kunne have (haft) gavn af en venskabsfamilie	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Når man har overskuddet, bør man give tilbage	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Det tiltalte mig/os, at det var en frivillig indsats	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Det tiltalte mig/os, at det var en fleksibel indsats, hvor jeg/vi selv tilrettelægger indholdet	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Det tiltalte mig/os, at hele min/vores familie er involveret	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Det tiltalte mig/os, at relationen mellem mig/os og mentorbarnet er varig	Meget enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, meget uenig, ved ikke
Motivation	Andet: _____	
Match	Matchet mellem mig/os og mentorbarnet er	Meget godt, Godt, Neutralt, Dårligt, Meget dårligt, Ved ikke
Kontakt	Hvor ofte har du kontakt med mentorbarnet (alle typer af kontakt, bl.a. beskeder, samtaler, møder)?	Flere gange om ugen, Ca. én gang om ugen, ca. hver anden uge, ca. én gang om måneden, ca. én gang, hver anden måde, sjældnere
Kontakt	Du/I har angivet, at I ses sjældnere end en gang hver anden måned. Vurderer du/I, at der stadig er en relation mellem mentorbarnet og dig/jer, som I vil bygge videre på?	Ja, nej
Kontakt	Hvad er de primære årsager til, at relationen til dit/jeres mentorbarn er ophørt? <i>Du kan vælge flere svarmuligheder.</i>	Jeg/vi er blevet skilt, Mentorbarnet har trukket sig fra relationen, Mentorbarnets behov kræver mere, end jeg/vi kan give, Mentorbarnets biologiske familie kræver mere, end jeg/vi kan give, Mentorbarnets biologiske familie ønskede ikke mentorbarnet i relationen, Jeg/vi er flyttet, Mentorbarnet er flyttet, Relationen løb ud i sandet, Mentorbarnet har ikke længere behov for en venskabsfamilie, Andet: _____
Kontakt	Tænk over, hvor ofte følgende ting gælder for jeres kontakt: Vi mødes fysisk	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Kontakt	Vi kommunikerer/mødes virtuelt (fx beskeder, FaceTime, telefonopkald)	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke

Tema	Spørgsmaalsformulering	Svarmuligheder
Kontakt	Jeg tager kontakt til mentorbarnet, evt. gennem andre ressourcepersoner eller pædagogisk personale	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Kontakt	Mentorbarnet tager kontakt til mig	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Kontakt	Mentorbarnet overholder vores aftaler	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Kontakt	Mentorbarnet giver besked, hvis det er forhindret i at overholde aftaler	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Kontakt	Jeg/vi besøger mentorbarnet, hvor han/hun bor	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke

Kilde: VIVE.

6.1.1.2 Spørgsmål om aktiviteter

Venskabsfamilierne er blevet stillet en række spørgsmål om, hvor ofte de laver en række forskellige aktiviteter med barnet/den unge. Af Tabel 6.3 fremgår spørgsmålene og deres svarmuligheder.

Tabel 6.3 Spørgsmål og svarmuligheder vedrørende aktiviteter, som venskabsfamilien laver med børnene og de unge

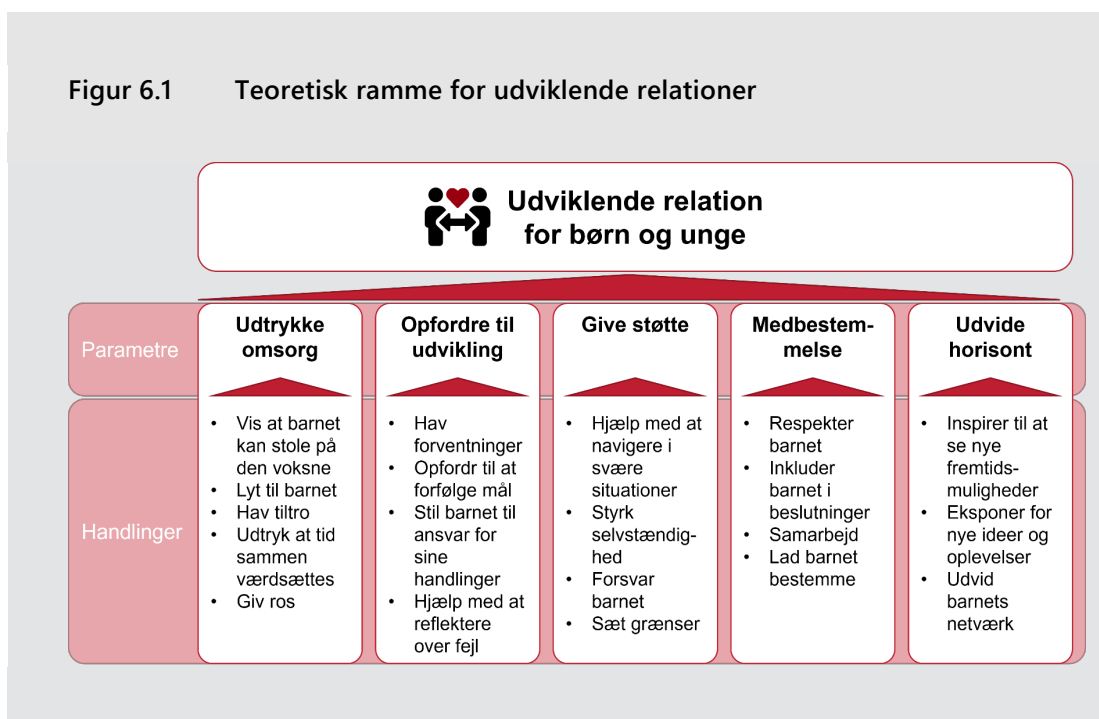
Tema	Spørgsmaalsformulering	Svarmuligheder
Aktiviteter	Mentorbarnet hjælper med de daglige gøremål i familien, fx indkøb, lave mad, dække bord	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Aktiviteter	Jeg hjælper med de daglige gøremål i mit mentorbarns liv, fx lektier, møder, køre til aftaler/fritidsaktiviteter	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Aktiviteter	Mentorbarnet er med i aktiviteter uden for hjemmet, fx gåtur, biografen, tivoli, biblioteket	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Aktiviteter	Mentorbarnet er med i aktiviteter, når I er hjemme, fx spille spil, kreative projekter, lege	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Aktiviteter	Mentorbarnet foretrækker stilhed og ro hjemme hos dig	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Aktiviteter	Mentorbarnet foretrækker, at vi er aktive og laver ting sammen	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke

Kilde: VIVE.

6.1.1.3 Spørgsmål om udviklende relationer

I forbindelse med udviklingen og den indledende validering af skalaen for udviklende relationer har vi anvendt en række selvudviklede spørgsmål. Spørgsmålene tager udgangspunkt i de handlinger, som Search Institute (Roehlkepartain m.fl., 2017) knytter an til deres teoretiske ramme for udviklende relationer, men er tilpasset en dansk venskabsfamiliekontekst i samarbejde med Mentorbarn. Spørgsmålene er pilottestet blandt enkelte venskabsfamilier.

Figur 6.1 illustrer den teoretiske ramme, der danner grundlag for at forstå udviklende relationer mellem venskabsfamilier og børn/unge. I den teoretiske ramme samles udviklende relationer i fem indbyrdes forbundne dimensioner. Forståelsen er inspireret af Search Institutes ramme for *Developmental Relationships*, som fremhæver relationer som et centralt fundament for børns/unges trivsel, læring og udvikling (Roehlkepartain m.fl., 2017). Udviklende relationer forstås som relationer, hvor voksne aktivt engagerer sig i barnet/den unge gennem handlinger, der både skaber tryghed og understøtter barnets/den unges udvikling.

Kilde: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd inspireret af Roehlkepartain m.fl. (2017).

Det er væsentligt at understrege, at disse dimensioner ikke nødvendigvis er til stede samtidig eller i samme styrke hen over en relations forløb. Udviklende relationer opbygges og forandres over tid, og forskellige aspekter kan være mere centrale i forskellige faser af relationen, afhængigt af barnets/den unges behov og relationens modenhed. For eksempel vil omsorg og tryghed typisk etableres først for at give

plads til de mere komplekse dimensioner som at opfordre til udvikling, medbestemmelse og udvidelse af horisonter, der oftere vil udfolde sig senere, i takt med at relationen modnes (se fx Roehlkepartain m.fl., 2017).

I Mentorbarns kontekst er rammen videreudviklet og operationaliseret med afsæt i relationen mellem venskabsfamilier og børnene/de unge. Herunder ses de endelige items.

Tabel 6.4 Spørgsmål og svarmuligheder vedrørende skalaen for udviklende relationer

Tema	Spørgsformulering	Svarmuligheder
Udtrykke omsorg	Mentorbarnt ved, at han/hun kan regne med mig	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Udtrykke omsorg	Jeg lytter opmærksomt til, hvad mentorbarnt har at fortælle	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Udtrykke omsorg	Jeg fortæller mentorbarnt, at jeg værdsætter ham/hende og vores tid sammen	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Udtrykke omsorg	Jeg roser mentorbarnt, når han/hun har gjort en indsats	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Opfordre til udvikling	Jeg udtrykker klare forventninger til mentorbarnt	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Opfordre til udvikling	Jeg taler med mentorbarnt om hans/hendes fremtidsmuligheder	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Opfordre til udvikling	Jeg hjælper mentorbarnt til at tage ansvar for sig selv og sine handlinger	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Opfordre til udvikling	Jeg reflekterer sammen med mentorbarnt over de fejl, han/hun evt. begår	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Give støtte	Jeg hjælper mentorbarnt med at navigere i svære situationer	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Give støtte	Jeg støtter mentorbarnt i at udvikle selvstændighed	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Give støtte	Jeg tager mentorbarnt i forsvar, hvis han/hun har brug for det	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Give støtte	Jeg hjælper mentorbarnt med at sætte tydelige grænser	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Medbestemmelse	Jeg respekterer mentorbarnts standpunkter	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Medbestemmelse	Jeg involverer mentorbarnt i beslutninger, der vedrører ham/hende	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Medbestemmelse	Jeg samarbejder med mentorbarnt om, at han/hun kan nå sine mål	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Medbestemmelse	Jeg skaber muligheder for, at mentorbarnt kan tage styring	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Udvide horisont	Jeg præsenterer mentorbarnt for nye idéer, oplevelser og steder	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke

Tema	Spørgsmaalsformulering	Svarmuligheder
Udvide horisont	Jeg hjælper mentorbarnet med at udvide sit netværk og møde nye mennesker	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke
Udvide horisont	Jeg opfordrer mentorbarnet til at se muligheder for hans/hendes fremtid	Altid, Ofte, Sommetider, Sjældent, Næsten aldrig/aldrig, Ved ikke

Kilde: VIVE.

6.1.2 Dataindsamlingsstruktur og timing

Undersøgelsen er tilrettelagt som en forløbsundersøgelse, hvor venskabsfamilier som udgangspunkt inviteres til at deltage i op til tre målinger:

- **Første måling** udsendes cirka 3 måneder efter match og giver et indledende billede af familiens forudsætninger, forventninger og tidlige oplevelser af relationen.
- **Anden måling** udsendes cirka 9 måneder efter match og fungerer som opfølgning på de familier, der allerede har deltaget, samtidig med at nye familier, der er kommet til i perioden, inkluderes.
- **Tredje måling** udsendes cirka 15 måneder efter match og giver mulighed for at belyse udviklingen over en længere periode. Herefter er der mulighed for, at Mentorbarn kan fortsætte dataindsamlingen eksempelvis med årlige opfølgninger.

I praksis har timingen af udsendelser og besvarelser været fleksibel, og der er indsamlet data fra ca. 2 måneder fra match og helt op til 40 mdr. fra match. Dette skyldes dels organisatoriske forhold, dels at familier ikke altid har besvaret første invitation, men i stedet har responderet på senere udsendelser. Derudover er der i flere tilfælde gået længere tid fra invitation til besvarelse end planlagt. Det betyder, at enkelte besvarelser afspejler et senere tidspunkt i relationens forløb end den tilsigtede tidsramme. Tiden mellem match og start på spørgeskemabesvarelsen bliver den guidende tidsvariabel. Denne er opdelt i tre tidspunkter:

- Mindre end 6 mdr.
- 6-12 mdr.
- Mere end 12 mdr.

Enkelte venskabsfamilier har to besvarelser inden for samme tidsramme, men med flere måneder mellem de to besvarelser. I disse tilfælde har vi delt de to besvarelser, således at de indgår i analyserne, som fokuserer på forløb.

Ved dataindsamlingens opstart blev der inkluderet venskabsfamilier, som allerede var matchet forud for undersøgelsen.

Af Tabel 6.5 ses det, at i alt 217 venskabsfamilier har indgået i dataindsamlingen. 66 pct. har kun én observation og kan dermed ikke indgå i de analyser, som udnytter forløbsstrukturen, men de indgår i de beskrivende analyser. Hvornår venskabsfamilierne har svaret i forhold til deres match, kan variere fra familie til familie, men som det fremgår af Tabel 6.5, er de fleste enkeltstående besvarelser sket mindre end 6 måneder fra matchet.

Tabel 6.5 Antal venskabsfamilier med én eller flere besvarelser i forløb. Antal og procent.

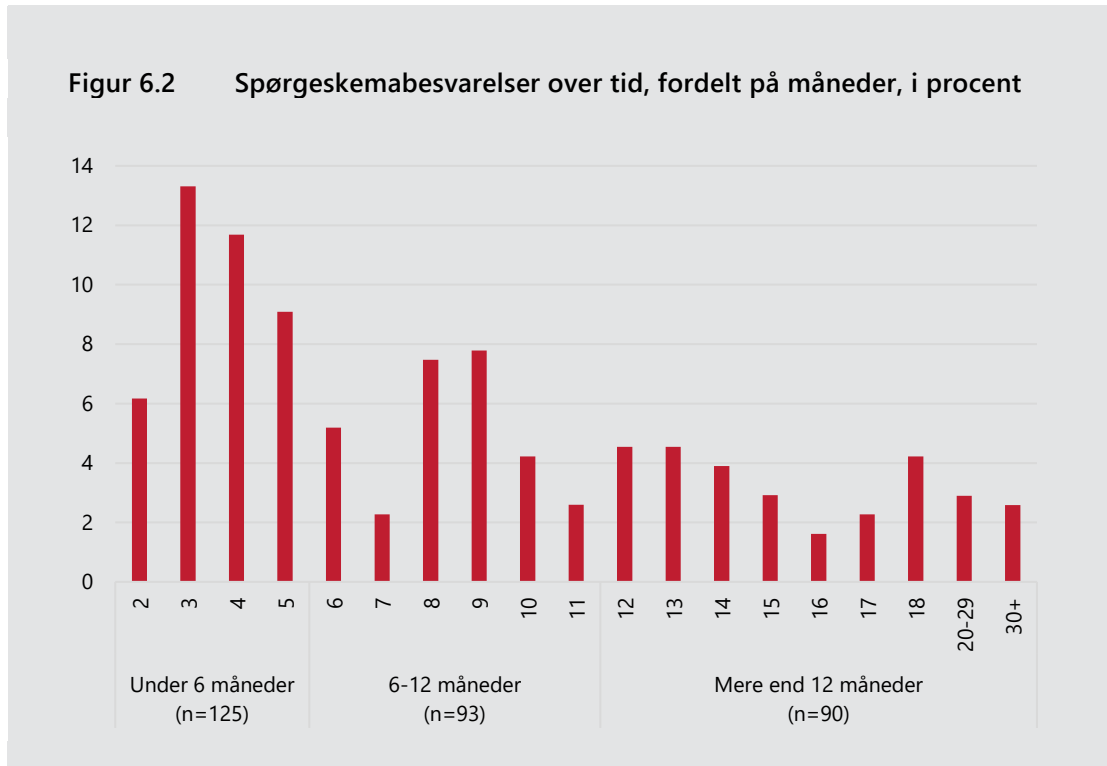
	Antal venskabsfamilier	Pct.
Én observation	144	66
To observationer i forløb	55	25
Tre observationer i forløb	18	8
I alt	217	100

Anm.: Tallene summerer ikke til 100 pga. afrunding.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

I alt har 125 venskabsfamilier svaret på spørgeskemaet efter mindre end 6 måneder fra deres match med barnet/den unge. Af disse 125 venskabsfamilier har 18 svaret på 3 tidspunkter, 34 har svaret på 2 tidspunkter og 73 har udelukkende svaret efter mindre end 6 måneder fra match. Der er et faldende antal besvarelser over tid.

De 217 venskabsfamilier har i alt besvaret 308 spørgeskemaer. Det betyder, at hver familie i gennemsnit har besvaret 1,4 spørgeskemaer, som fordeler sig over de tre nedslag. Fordelingen kan ses i Figur 6.2. Når der laves analyser over tid, beregnes det med udgangspunkt i disse observationer.

Anm.: Antal observationer=308 for de 217 venskabsfamilier.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

6.1.3 Praktisk gennemførelse og opfølgning

For at understøtte deltagelsen udsendes op til to påmindelser med cirka 2 ugers mellemrum. I den afsluttende fase af enkelte runder er der desuden sendt målrettede påmindelser til familier, der allerede havde gennemført 2 ud af 3 målinger, med henblik på at øge andelen af fulde forløb.

Invitationsmails er løbende blevet justeret med henblik på at forbedre forståelighed og svarprocent. Der findes forskellige versioner afhængigt af udsendelsestype, og der er udviklet en særlig version til venskabsfamilier med flere børn/unge, hvor det tydeliggøres, at der skal udfyldes én besvarelse pr. barn/ung. I de seneste udsendelser er barnets/den unges navn desuden indsat i mailen for at præcisere, hvilken besvarelse der refereres til. Efter anbefaling fra VIVE er teksten i de seneste fem udsendelser justeret, så det fremgår, at mange allerede har deltaget, med henblik på at udnytte en social normeffekt. Denne justering har haft en moderat, men positiv effekt på svaromfanget.

6.1.4 Udfordringer i besvarelsen af trivselsmål

Enkelte venskabsfamilier har givet udtryk for usikkerhed i forbindelse med spørgsmålene om barnets/den unges trivsel, herunder SDQ-skalaen. Nogle har oplevet, at de ikke kendte barnet/den unge tilstrækkeligt godt til at kunne foretage en meningsfuld vurdering. I SDQ'en er det ikke muligt at svare 'ved ikke'. På den baggrund er invitationsmaterialet justeret, så det tydeliggøres, at besvarelsen ikke forudsætter en faglig vurdering, men alene skal afspejle familiens generelle indtryk, og at besvarelsen indgår som del af en samlet analyse.

Trods disse justeringer har enkelte familier valgt at afbryde spørgeskemaet af hensyn til barnets/den unges integritet. Denne tilbageholdenhed vurderes at afspejle ansvarlighed snarere end manglende engagement i undersøgelsen.

6.2 Repræsentativitet og bortfald

Som led i en vurdering af datakvaliteten har vi foretaget en analyse af analyseudvalgets repræsentativitet over for den samlede population af venskabsfamilier tilknyttet Mentorbarn, ligesom vi har undersøgt om der er systematiske forskelle mellem de venskabsfamilier, der har svaret på undersøgelsen én eller flere gange. Det løbende bortfald gennem undersøgelsesperioden *kan* have betydning for muligheden for at foretage meningsfulde forløbsundersøgelser.

6.2.1 Population og analyseudvalg

Gennem undersøgelsesperioden er der udsendt spørgeskemaer til 412 forskellige venskabsfamilier. Heraf er der modtaget én eller flere besvarelser fra 217 forskellige familier. Blandt de 271 forskellige familier, der har bidraget, har 73 familier svaret på mere end ét spørgeskema og kan derfor indgå i forløbsundersøgelser.

Tabel 6.6 Population, analyseudvalg og forløbsanalyseudvalg. Antal og svarprocenter.

	Antal	Svarprocent
Population (antal venskabsfamilier)	412	
Analyseudvalg (antal venskabsfamilier med mindst én besvarelser)	217	53
Forløbsanalyseudvalg (antal venskabsfamilier med to eller flere besvarelser)	73	33

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Mentorbarn har i forbindelse med matchet mellem venskabsfamilier og barnet/den unge indsamlet en række baggrundsoplysninger, som danner grundlag for analyserne af repræsentativitet og bortfald. Det drejer sig bl.a. om barnets/den unges køn, alder, etniske herkomst, omfanget af kommunale indsatser (fx forebyggende foranstaltninger, støttende indsatser eller anbringelser) og boform. For venskabsfamilierne drejer det sig om familiesammensætningen, arbejdsmarkedstilknytning og omfanget af hjemmeboende børn. Mentorbarns proceskonsulenter har også foretaget vurderinger af en række risikofaktorer forbundet med matchet, som også indgår i analyserne af repræsentativitet og bortfald. Disse risikofaktorer handler specifikt om:

- Ustabilitet i venskabsfamilierne (fx flytning, parforhold mv.)
- Udsathed i venskabsfamiliernes egen baggrund
- Venskabsfamiliens mentaliseringsevne
- Modstand/usikkerhed fra biologiske forældre
- Biologiske forældres krav til venskabsfamilien
- Barnets/den unges udsathed (diagnoser, tilknytningsforstyrrelser mv.).

Undersøgelsen af repræsentativitet er gennemført i to trin. Først har vi undersøgt, om der er forskelle mellem de venskabsfamilier, der indgår i analyserne (analyseudvalget), og den samlede population af venskabsfamilier. Analyseudvalget dækker her over de familier, der har besvaret mindst ét spørgeskema og dermed indgår i analyserne. Dernæst har vi undersøgt bortfald over tid ved at sammenligne analyseudvalget med det såkaldte forløbsanalyseudvalg, som består af de familier, der har besvaret to eller flere spørgeskemaer og dermed indgår i analyser af udvikling over tid.

Konkret har vi undersøgt, om sandsynligheden for at indgå i de to grupper hænger sammen med baggrundskarakteristika og risikofaktorer. Formålet er at afdække, om der er systematiske forskelle mellem familier med én måling og familier med gentagne målinger. I de tilfælde, hvor analyserne peger på mulige forskelle, har vi supplerende undersøgt, om disse skyldes få observationer i enkelte grupper.

For repræsentativiteten er der en svag, men ikke statistisk signifikant tendens til, at venskabsfamilier med børn/unge med anden etnisk herkomst deltager lidt sjældnere i spørgeskemaundersøgelsen ($\chi^2(4) = 9,38$, $p = 0,052$). Forskellen er dog ikke statistisk signifikant.

Der ses derudover en statistisk signifikant forskel i forhold til barnets/den unges udsathed: Venskabsfamilier, hvor barnets/den unges udsathed (fx diagnoser eller tilknytningsvanskeligheder) er vurderet som en risikofaktor, har oftere besvaret mindst ét spørgeskema ($p < 0,05$). På tværs af øvrige faktorer er der ikke

systematiske forskelle mellem populationen og analyseudvalget, som derfor vurderes som overvejende repræsentativt. I fortolkningen af resultaterne bør man dog være opmærksom på denne mindre overrepræsentation.

I analysen af bortfald over tid ses en mindre underrepræsentation af venskabsfamilier, der bor i lejlighed, i forløbsanalyseudvalget sammenlignet med analyseudvalget ($p < 0,05$). Det vurderes imidlertid ikke at have væsentlig betydning for fortolkningen af resultaterne.

6.3 Skala for udviklende relationer

I dette delafsnit beskriver vi udviklingen og den indledende validering af skalaen, der måler udviklende relationer mellem venskabsfamilie og barn/ung. Skalaen består af 19 items og varierer fra 0 (lavest mulig score) til 76 (højest mulig score).

Udvikling af items

Skalaen er udviklet med afsæt i Search Institutes teoretiske ramme for *Developmental Relationships* (Roehlkepartain m.fl., 2017). Den teoretiske ramme beskriver udviklende relationer som relationer, hvor den voksne:

- udtrykker omsorg
- opfordrer til udvikling
- giver støtte
- sikrer medbestemmelse
- udvider barnets/den unges horisont.

Med afsæt i disse fem dimensioner blev der udviklet i alt 19 items fordelt på dimensionerne (4 items for omsorg, 4 for udvikling, 4 for støtte, 4 for medbestemmelse og 3 for horisontudvidelse). Items blev formuleret specifikt til konteksten omkring frivillige venskabsfamilier. Items er udviklet på baggrund af den teoretiske ramme og drøftet med Mentorbarn, som har pilottestet spørgsmålsformuleringer blandt enkelte venskabsfamilier med henblik på at sikre relevans og sproglig tilpasning. Alle items er besvaret på en seksdelt skala fra 'næsten aldrig/aldrig' til 'altid', med mulighed for at svare 'ved ikke'. 'Ved ikke'-besvarelser behandles som missing i konstruktionen af skalaen.

Metodisk tilgang til indledende skalavalidering

Der er foretaget en indledende validering af skalaen for udviklende relationer gennem eksplorativ faktoranalyse. Formålet er at vurdere, i hvilken grad de udviklede items kan samles i én meningsfuld skala (eller fem særskilte underskalaer), som kan anvendes i analyserne.

Boks 6.1 Metode: Faktoranalyse

Indledende validering ved hjælp af eksplorativ faktoranalyse

Den indledende validering er gennemført som en indledende undersøgelse af skalaens dimensionalitet ved hjælp af eksplorativ faktoranalyse. Formålet med den eksplorative faktoranalyse er at undersøge, om items empirisk fremstår som udtryk for én samlet underliggende dimension eller flere adskilte dimensioner.

Mens en konfirmatorisk faktoranalyse (CFA) vil kunne teste den teoretiske ramme med enten flere (fx alle fem) dimensioner eller én samlet dimension, er datamaterialet for begrænset til at lave en retvisende model (N=95).

Faktoranalyserne er gennemført på baselinebesvarelser for at sikre uafhængighed mellem observationer. Kun fuldt besvarede skemaer indgår i analysen. Datamaterialets egnethed til faktoranalyse er vurderet med Kaiser–Meyer–Olkin-målet (KMO = 0,804), hvilket indikerer et tilfredsstillende grundlag for analysen.

Resultater af den indledende validering

Den eksplorative faktoranalyse (jf. Tabel 6.7), som inkluderer alle items, viser én klart dominerende faktor med en egenværdi på ca. 6,4, som forklarer knap 60 pct. af den fælles varians. Derudover fremkommer to yderligere faktorer med egenværdier lige over 1, som dog fremstår som grænsetilfælde. Disse faktorer er kendetegnet ved et overlap mellem items og forholdsvis ustabile mønstre i forhold til faktorloadings. Derfor kan de ikke tydeligt fortolkes som selvstændige underliggende dimensioner.

Der er ikke foretaget rotation af faktorløsningen, da analyserne entydigt peger på én dominerende fælles faktor, og da rotation af svage sekundære faktorer ikke bidrager væsentligt til fortolkningen.

Tabel 6.7 Eksplorativ faktoranalyse af items om udviklende relationer

Faktor	Egenværdi	Forklaringsgrad (proportion)	Kumulativ forklaringsgrad
Faktor 1	6,39	0,60	0,60
Faktor 2	1,25	0,12	0,71
Faktor 3	1,12	0,11	0,82
Faktor 4	0,92	0,09	0,90
Faktor 5	0,72	0,07	0,97

Anm.: Metode: principal factors. n = 95. Tabellen viser egenværdier og forklaringsgrad for de første faktorer. Fortolkning: Én dominerende faktor og to grænsetilfælde (egenværdi lige over 1).

Kilde: VIVE.

Tabel 6.8 viser, at langt de fleste items – på tværs af de teoretiske dimensioner omsorg, udvikling, støtte, medbestemmelse og horisontudvidelse – loader højt på faktor 1. Loadings omkring eller over 0,40 vurderes som udtryk for, at itemet bidrager meningsfuldt til den underliggende faktor. Faktor 2 og 3 opsamler primært mindre grupper af items (medbestemmelse og omsorg), men disse faktorer er svagere og overlappende. Samlet set peger faktorstrukturen på, at skalaen primært måler én samlet relationel dimension frem for fem empirisk adskilte deldimensioner.

Tabel 6.8 Faktorloadings på de inkluderede items. Fordelt på de tre faktorer med egenværdi større end 1.

Item	Spørgsmålsformulering	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3
Oms1	Mentorbarnet ved, at han/hun kan regne med mig	0,22	0,09	0,42
Oms2	Jeg lytter opmærksomt til, hvad mentorbarnet har at fortælle	0,33	0,32	0,50
Oms3	Jeg fortæller mentorbarnet, at jeg værdsætter ham/hende og vores tid sammen	0,14	-0,27	0,18
Oms4	Jeg roser mentorbarnet, når han/hun har gjort en indsats	0,38	-0,19	0,45
Udv1	Jeg udtrykker klare forventninger til mentorbarnet	0,48	-0,29	0,31
Udv2	Jeg taler med mentorbarnet om hans/hendes fremtidsmuligheder	0,60	-0,04	-0,22
Udv3	Jeg hjælper mentorbarnet til at tage ansvar for sig selv og sine handlinger	0,68	-0,30	-0,10
Udv4	Jeg reflekterer sammen med mentorbarnet over de fejl, han/hun evt. begår	0,61	-0,34	0,15

Item	Spørgsmålsformulering	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3
Stø1	Jeg hjælper mentorbarnet med at navigere i svære situationer	0,73	-0,15	0,05
Stø2	Jeg støtter mentorbarnet i at udvikle selvstændighed	0,75	-0,15	-0,09
Stø3	Jeg tager mentorbarnet i forsvar, hvis han/hun har brug for det	0,62	0,16	0,01
Stø4	Jeg hjælper mentorbarnet med at sætte tydelige grænser	0,74	-0,20	0,08
Med1	Jeg respekterer mentorbarnets standpunkter	0,35	0,50	0,20
Med2	Jeg involverer mentorbarnet i beslutninger, der vedrører ham/hende	0,43	0,39	-0,03
Med3	Jeg samarbejder med mentorbarnet om, at han/hun kan nå sine mål	0,73	0,27	-0,05
Med4	Jeg skaber muligheder for, at mentorbarnet kan tage styring	0,78	0,30	-0,12
Hor1	Jeg præsenterer mentorbarnet for nye idéer, oplevelser og steder	0,58	-0,17	-0,34
Hor2	Jeg hjælper mentorbarnet med at udvide sit netværk og møde nye mennesker	0,50	0,09	-0,28
Hor3	Jeg opfordrer mentorbarnet til at se muligheder for hans/hendes fremtid	0,77	0,15	-0,16

Anm.: n = 95. Loadings større end 0,4 er fremhævet med fed skrift.

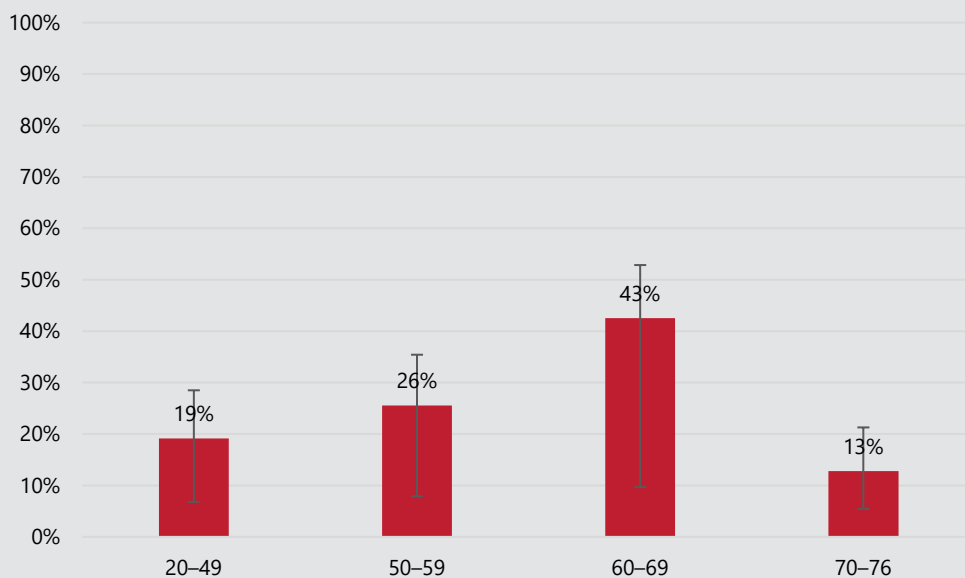
Kilde: VIVE.

En faktoranalyse, hvor vi eksplicit tvinger fem underskalaer frem (i et forsøg på at matche den teoretiske ramme), resulterer i løsninger med et stort antal variable, der loader på tværs af flere underliggende faktorer (cross-loadings). Det begrænser mulighederne for at fortolke faktorerne meningsfuldt. Imidlertid bekræfter en model, der inkluderer alle items i én samlet faktor, de resultater, som præsenteres i Tabel 6.8.

Samlet set peger den indledende validering i retning af, at hovedparten af de 19 items – på tværs af teoretiske dimensioner – loader på den første faktor. Det indikerer, at skalaen primært samlet måler relationel kvalitet frem for adskilte subdimensioner heraf. I rapportens analyser anvendes skalaen derfor som et samlet mål for udviklende relationer, beregnet som summativ skala af de 19 items (Cronbachs alfa = 0,88). Fordelt på besvarelser ved baselinemålingen fordeler skalaen sig som præsenteret i Figur 6.3. Det er væsentligt at understrege, at denne konklusion er baseret på en indledende eksplorativ analyse og bør efterprøves i et større datasæt.

Figur 6.3 Fordeling over skala for *udviklende relationer* ved baseline. Opdelt i intervaller.

Skalaen går fra 0 til 76. Højere værdier indikerer stærkere udviklende relationer, mens lavere værdier indikerer svagere relationer. Af diskretionshensyn er nogle kategorier lagt sammen.

Anm.: n = 95. Tallene summerer ikke til 100 pga. afrunding.

Kilde: VIVE og Mentorbarn.

Begrænsninger

Det bør noteres, at faktoranalyserne er gennemført på et reduceret datagrundlag (95 observationer), da respondenter med én eller flere 'ved ikke'-besvarelser eller missing-værdier er udeladt. 'Ved ikke'-besvarelser forekommer i særlig grad på spørgsmålene 'Jeg tager barnet i forsvar, hvis han/hun har brug for det' (28 pct. 'ved ikke'-svar ved baseline) og 'Jeg samarbejder med barnet om, at han/hun kan nå sine mål' (32 pct. 'ved ikke'-svar ved baseline). Disse spørgsmål forudsætter en vis intensitet i relationen og gensidig tillid og kan være svære at svare på, hvis relationen er relativt ny.

Imidlertid viser faktoranalysen, at netop disse items har relativt høje faktorloadings på den fælles dimension for udviklende relationer og derfor er relevante at inkludere i den indledende validering.

Litteratur

- Arnfred, J. K. Svendsen, C. Rask, P. Jeppesen, L. Fensbo, T. Houmann, C. Obel, J. Niclasen & N. Bilenberg (2019). Danish norms for the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Danish Medical Journal*, 66(6), A5546.
- Bryderup, I.M., Engen, M. & Kring, S. (2017). *Familiepleje i Danmark*. Aarhus: Forlaget Klim.
- Brännström, L., Vinnerljung, B., & Hjern, A. (2013). Long-term outcomes of Sweden's contact family and contact person programs for children: A register-based study. *Child & Family Social Work*, 18(1), 76-87.
- Cavell, T.A., Spencer, R., & McQuillin, S.D. (2021). Mentoring as a means and as an end in promoting child mental health. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 50(2), 223-234.
- Christensen, K.M., Hagler, M.A., Stams, G.J.J.M., Raposa, E.B., Burton, S., & Rhodes, J.E. (2020). Non-specific versus targeted approaches to youth mentoring: A meta-analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(5), 959-972.
- Dietrichson, J., & Klokke, R.H. (2024). Predicting preschool problems. *Children and Youth Services Review*, 161, 107655.
- Drew, A.L., & Spencer, R. (2021). Mentors' approach to relationship-building and the supports they provide to youth: A qualitative investigation of community-based mentoring relationships. *Children and Youth Services Review*, 121, 105846.
- Driscoll, K., & Pianta, R.C. (2011). Mothers' and fathers' perceptions of conflict and closeness in parent-child relationships during early childhood. *Journal of Early Childhood and Infant Psychology*, 7, 1-24.
- DuBois, D.L., Holloway, B.E., Valentine, J.C., & Cooper, H. (2002). Effectiveness of mentoring programs for youth: A meta-analytic review. *American Journal of Community Psychology*, 30(2), 157-197.
- Eby, L.T., Allen, T.D., Evans, S.C., Ng, T., & DuBois, D.L. (2013). An interdisciplinary meta-analysis of the potential antecedents, correlates, and consequences of protégés' perceptions of mentoring. *Psychological Bulletin*, 139(2), 441-476.

- Egelund, T. & Lausten, M. (2009). Prevalence of mental health problems among children placed in out-of-home care in Denmark. *Child & Family Social Work, 14*(2), 156-165.
- Goodman, R. (2001). Psychometric properties of the strengths and difficulties questionnaire. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 40*(11), 1337-1345.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: a research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 38*(5), 581-586.
- Hagelquist, J.Ø. & Rasmussen, H. (2017). *Mentalisering i familien*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hestbæk, A.-D. & Nicolajsen, J. S. (2021). *Frivillige mentorfamilier til børn og unge i anbringelse: Slutevaluering af projekt HIFIA – Helhedsorienteret indsats for familier i Aarhus Kommune*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Lehto-Lundén, T., Jägervi, L., Svenlin, A.-R., Svensson, K., & Moilanen, J. (2024). Contact person intervention in Nordic countries: A comparative integrative review. *Children and Youth Services Review, 167*, 108006.
- Luckow, S.T., Rasmussen, P.S., Westergreen, S.E., Jonsen, E.H. (2021). *Nye plejefamilier: Hvad kendetegner nye plejefamilier, og hvorfor vælger de at blive plejefamilie?* København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Mentorbarn (u.å.). *Frivillige venskabsfamilier til børn og unge i alderen 2 - 30 år*. <https://mentorbarn.dk>
- Mentorbarn (2025). *Flere venskabsfamilier til børn og unge i Danmark: Midtvejsanalyse af Mentorbarns Venskabsfamiliekoncept*. København: Mentorbarn.
- Mølholt, A.-K. (2023). En betinget omsorg – oplevelser af nære omsorgsrelationer hos tidligere anbragte unge. *Dansk Sociologi, 34*(2), 61-79.
- Osher, D., Cantor, P., Berg, J., Steyer, L., & Rose, T. (2020). Drivers of human development: How relationships and context shape learning and development. *Applied Developmental Science, 24*(1), 6-36.
- Ottosen, M.H., Andreasen, A.G., Dahl, K.M., Lausten, M., Rayce S.B., & Tagmose, B.B. (2022). *Børn og unge i Danmark: Velfærd og trivsel 2022*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Perregaard, N. (2020). *Børn og deres voksne venner: En etnografisk undersøgelse af Børns Voksenvenner som frivillig social praksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Pianta, R. C. (1992). *Child-Parent Relationship Scale*. University of Virginia.
<https://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/sps/documents/c-change/cprs.pdf>
- Raposa, E.B., Rhodes, J., Stams, G.J.J., Card, N., Burton, S., Schwartz, S., ... & Hussain, S. (2019). The effects of youth mentoring programs: A meta-analysis of outcome studies. *Journal of Youth and Adolescence*, 48(3), 423-443.
- Rees, A. & Pithouse, A. (2014). *Creating Stable Foster Care Placements: Learning from Foster Children and the Families Who Care for Them*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Roehlkepartain, E., Pekel, K., Syvertsen, A., Sethi, J., Sullivan, T., & Scales, P. (2017). *Relationships First: Creating Connections that Help Young People Thrive*. Minneapolis, MN: Search Institute.
- Skårhøj, A., Højen-Sørensen, A.-K., Karmsteen, K., Oldrup, H., & Pejtersen, J.H. (2016). *Anbragte unges overgang til voksenlivet: Evaluering af fire efterværnsinitiativer under efterværnspakken*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Social- og Ældreministeriet (2021). *Børnene Først – Aftaletekst om reform af indsatsen for udsatte børn og unge*. København: Social- og Ældreministeriet.
- Spencer, R., Drew, A.L., & Gowdy, G. (2023). Going the distance: A longitudinal qualitative study of formal youth mentoring relationships. *Journal of Community Psychology*, 51(8), 3083-3102.
- Svenlin, A.-R., & Lehto-Lundén, T. (2023). Respite care from the child's perspective—The Support Family Intervention in Finland. *Adoption & Fostering*, 47(2), 138-156.
- Weiler, L.M., Lee, S.K., Zhang, J., Ausherbauer, K., Schwartz, S.E., Kanchewa, S.S., & Taussig, H.N. (2022). Mentoring children in foster care: Examining relationship histories as moderators of intervention impact on children's mental health and trauma symptoms. *American Journal of Community Psychology*, 69(1-2), 100-113.
- Villumsen, A. M., Molbæk, M., & Koch, A. B. (2023). Børns (mis)trivsel i og på tværs af dagtilbud, skole og hjem – et integrativt litteraturreview i en skandinavisk kontekst. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 19(37), 64-77.

VIVÉ